14.993
6/4

Athenaeum
olvasótára

MARTE

Pipiske

házasság

OSZK

I

N. M

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchenyi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

PIPISKE HÁZASSÁGA

*

REGÉNY KÉT KÖTETBEN

IRTA

GYP

FRANCZIÁBÓL FORDITOTTA

CSERHALMI H. IRÉN

I. KÖTET.

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA

1897

KÖTELES PÉLDÁNY
A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM RÉSZÉRE

OSZK

A.M.N.MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

R 2

14.993/6/4

25.466.

M.N.MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Növedéknapló
1897 év. 977 : sz

R 1965

Az Athenaeum r. társulat könyvnyomdája.

I. FEJEZET.

— Katonatiszt felesége! . . . no hiszen szép hivatás, mondhatom! . . . Köszönöm! — — akkor már börtönőr is szivesebben lennék.

De Bray márkiné vállat vont.

— Ha megmondom, ki az a katonatiszt, akiről szó van — — —

— Még ha Trêne urról volna is szó, kit oly sikkes embernek mond mindenki, akkor se kérnék belőle — igy hát . . .

— Nem kérnél belőle? . . . Igazán? . . . Pedig hát neked nincs jogod arra, hogy olyan válogatós légy, mert — — —

— Mert az édes apád csupán adósságokat hagyott neked örökbe és neked nincs egy árva filléred se, — — Oh ismerem én ezt a régi nótát; oly gyakran ismételted, hogy betéve is tudom.

— Nos hát?

— Nos hát, habár nincs egy fillérem se . . . nem fogok férjhez menni olyas valakihez, akit nem szeretek.

— Annál is inkább, szólalt meg De Bray ur, mert ha nem is vagy gazdag, valami hozományod mégis csak van.

— Hozományom? ismétlé a fiatal leány meglepetten. Micsoda hozomány? Hacsak tőled nem kapom?

És igen halvány, szürkébe játszó szép szemei, melyek bámulatos hosszu és sürü barna szempillák fátyolán keresztül mosolyogtak, szeretetteljesen pihentek meg mostoha-apja jóságos arczán.

De Brayné száraz hangon bosszusan szólalt meg ujra :

— Fölösleges, hogy olyan dolgokat tudassunk vele, melyekről nem kell, hogy tudomása legyen — — vagy azt akarod, hogy még válogatósabb és finyásabb legyen?

— Micsoda? Válogatós? kiáltott fel Corysa méltatlankodva, miben volnék én válogatós? Három hónapja mult, hogy tizenhat esztendős lettem és tudtommal még senki se akadt, aki megkérte volna a kezemet.

— De igen, most akad valaki, aki megkérne

és te visszautasitod, még mielőtt tudnád, hogy ki az a valaki — — —

— Mert nem akarok katonatiszthez nőül menni, nem én, soha! . . . Látom én itt, hogy milyen életük van a tisztek feleségeinek; van itt belőlük garmadával mind a négy ezredben... No hát, a világ minden kincséért sem szeretnék a bőrükben lenni . . . nem vagyok én arra teremtve — — nem vagyok elég udvarias — — tudom és érzem, hogy ha az én férjem ezredesének olyan felesége volna, mint amilyen például Bassignyné — semmi a világon nem birhatna engem arra, hogy nála látogatásokat tegyek.

Aztán hátrafordulva, mintha a szalon hátterében szövetséges társat keresne, szinte könyörgő hangon kérdezte:

— Ugy-e Márk bácsi, igazam van?

De Bray márkiné annyi időt se engedett az interpellált Márk bácsinak, hogy válaszolhasson és határozottan kijelentette:

— Ehhez a bácsidnak semmi köze sincs — — akarsz egy perczig rám figyelni, igen vagy nem?

Aztán ünnepélyes hangon tette hozzá:

— D'Aubières herczeg az, ki megtisztel azzal, hogy megkéri a kezedet.

Egy perczig szünetelt, hogy leányának meglepetésében gyönyörködjék. Corysa csinos kis fitos gyermekarczán tényleg rendkivüli meghökkenés tükröződött. De Brayné a fiatal leány szótlan megütközését néma öröm jeléül tekintette és diadalmas hangon kérdé:

— Nos hát, mit szólsz ehhez?

— Hogy mit szólok ehhez? felelt a kicsike elnevetve magát, egyszerüen azt mondom, hogy — paff vagyok.

És egy cseppet sem törődve édes anyjának vésztjósló pillantásaival, nyugodtan folytatta:

— Az ám — — D'Aubières ur legalább negyven éves lehet, miután már ezredes — — aztán inkább csunyának mondható, mint szépnek — — és mindig azt hallom emlegetni, hogy még szegény ördög is.

A márkiné megvető pillantással mérte végig a fiatal leányt.

— No, még csak ez hiányzott — — nézze meg az ember — — most még pénzes ember is legyen, aki elveszi.

Corysa tagadólag rázta meg szőkefürtös fejecskéjét.

— Oh, korántsem — — minek nekem a pénz? Nem kell az nekem! — — hacsak herczeg nem

volnék, akarom mondani herczegné — — mert az aztán nagyon nevetséges valami, magas rang és kevés pénz . . . czifra nyomoruság! Nem mondom, hogy én, ha magasrangunak születtem volna, a pinczében ásnám el azt a fényes czimet, azon ürügy alatt, hogy nincs hozzá elég pénzem! Azt már nem tenném! — — — Terhemre lenne az a rang, sőt bosszantana, hanem elvégre mégis viselném — minthogy nem én volnék benne a hibás — — de különben is nemcsak a rangja miatt kosarazom ki a herczeget.

— Tehát az állása miatt?

— Első sorban maga a férfi az, aki nem kell . . .

— De hiszen te százszor hangoztattad, hogy D'Aubières ur nagyon kedves ember és hogy nagyon szereted — —

— Hát az igaz is! nagyon szeretem, de nem ám ugy, hogy nőül menjek hozzá — — először is vénnek találom — — aztán meg, ha rágondolok, hogy vele kéne töltenem az egész életet — nem hiszem, hogy az valami nagyon mulatságos és kellemes dolog volna — —

A márkiné haragos pillantást lövellt a férjére, és csipősen válaszolt:

— Nem is azért megy a leány férjhez, mintha mulatságos és kellemes dolog volna a házasság.

— De igen is — — én például csak azért fogok férjhez menni, hogy igen mulatságos és kellemes dolog legyen rám nézve — —

— Ennek a gyereknek meghibbant az esze... Nem lehet vele egy okos szót szólni. Igy tehát jobbnak látom, ha visszavonulok.

Ezzel a márkiné felemelkedett helyéről és természetellenes merev méltósággal, amit ő igen hatásosnak tartott, de amely meglehetős nevetséges szinezetü volt, ünnepélyes, szinpadias léptekkel hagyta el a termet.

Mihelyt az ajtó nagy robajjal csapódott be utána, De Bray márki halk hangon szólalt meg:

— Kedves kis Corysám, nem jól tetted, hogy — —

Corysa, kit anyjának zajos távozása hidegen hagyott és aki nyugodtan kuczorgott a fakó selyemmel bevont ódon karosszék mélyében, melyben karcsu alakja szinte elveszett, hirtelen felegyenesedett:

— Mért neveztél Corysának? Mért nem hivsz Pipiskének, mint máskor? Hát már te is haragszol rám?

— Dehogy haragszom, hanem — —

— De igen, haragszol, látom, nagyon jól látom! No hadd halljam, mit akartál mondani, midőn a szavadba vágtam?

— Semmit, már nem tudom — —

— De én tudom; igy kezdted: Nem jól tetted, hogy — — Mit nem tettem jól?

— Hogy anyáddal ilyen hangon feleselgettél.

— Micsoda? Hát akaratom ellenére engedjem magamat férjhez adatni és még ne is tiltakozzam — —

— Azt mondom, hogy — — hogy nem — — nem — —

— Ah, tessék; no látod, papa, most magad is hebegsz és nem tudod, mit felelj — —

— De Corysa!

— Papa, szó se fér hozzá — — magad se tudod, mit akarsz mondani. No — — hát fogadjunk, hogy sehogy se tudsz kigabajodni a te fejtegetésedből. Ugy van, ahogy én mondom — — Igenis! — — vagy nem türöm, hogy velem tetszés szerint rendelkezzenek és akkor felszólalok ellene, vagy nem szólalok fel és türöm, hogy tegyenek velem, amit akarnak.

— Azért felszólalhatnál, ha rákerül a sor, hanem más hangon és különösen pedig más kife-

jezésekkel; a te szólásmódjaid kétségbe ejtik az édes anyádat.

— Igen — — tudom — — ő szereti az előkelő stilust.

A fiatal leány szeméből egy csapással kilobbant a végtelen jóság és gyöngédség sugara, mely benne ragyogott és rideg, kemény hangon tette hozzá:

— Ő maga is nagyon előkelő, nagyon nemes!

De Bray márki szomoruan felelt:

— Nagyon, nagyon megszomoritasz, gyermekem.

— Édes Istenem! Én? Hisz én neked mindig csak örömet szeretnék okozni — —? Mert téged, oh téged nagyon szeretlek ám!

— Én is szeretlek, édes kis leányom, nagyon szeretlek.

— Hát akkor mért akarsz erőnek erejével elküldeni innen hazulról; miért akarsz mindenáron férjhez adni?

— Te baba, hisz eszem ágában sincs . . .

— Oh igen, azt akarod — — pedig hát én még csak tizenhat éves vagyok, apuskám, — — kérlek — hagyj békében, hadd maradjak itthon nálad még — — —

Egy pillanatra elhallgatott és számlálgatni kezdte az ujjain:

— Még öt esztendeig — — nem is egészen, csak négy egy felet — — aztán elmegyek hazulról — — megigérem — — szavamat adom rá! .. A szelid kék szemekre könyes fátyol borult és gömbölyü üveggyöngyöcskékhez hasonló kristályos csöppek peregtek le, alakjukat se veszitve, Corysa harmatüde orczáin.

Avesnes Corysande, kit Corysának vagy bizalmasan rendszerint Pipiskének hivtak, karcsu, ruganyos gyermekleányka volt, kiben több volt még a bébé, mint a fiatal leány. Formás tagjain meglátszott még a serdülő kor fejletlen aránytalansága és szögletessége és viruló arczán még ott fehérlett a piczi gyermekek átlátszó, virágszirom finomságu arczbőre, az a vékony puha arczbőr, melynek alatta szemelláthatólag lüktetnek a vér rózsás hullámai.

Összhangzó és hajlékony, ámbár néha kissé félszeg mozdulatai, melyek néha egy nagyranőtt fiatal, nyulánk agárra emlékeztettek, ép oly kellemetlenül érintették anyjának érzékeny idegeit, mint korántsem szalonképes nyelvezete.

De Bray márkiné, aki nagyon jó vélemény-

nyel volt saját becses énjéről, mindazokat, akikkel való érintkezésre a társadalmi kényszerüség kötelezte, rendesen alantas, jelentéktelen lényeknek tartotta, kiket ő azzal a nagy kitüntetéssel tisztel meg, hogy hozzájuk leereszkedni kegyeskedik. Egész életét azzal töltette, hogy megkinozta és fitymálta mindazokat a jó és egyszerü embereket, kiknek körében élt. Első sorban d'Avesnes grófot, Corysa apját, kinek azonban volt annyi esze, hogy két év mulva meghaljon, miután ez idő alatt is egész nyiltan és minden teketória nélkül otthonán kivül keresett kárpótlást azért, amiben neki otthonn nem volt része. Vagyontalanul hátramaradt özvegye leánykájával együtt egy öreg nagybácsinál telepedett le, ki nejével egyetemben bálványozta a gyermeket, kit az anya másodszori férjhezmeneteléig házuknál neveltek nagyra. D'Avesnes grófnő pedig vándormadáréletet élt és hosszu időközökben tért csak be rövid tartózkodásra de Launay bácsi és néni szerény otthonába. Folyton utazgatott és vagy Párisban vagy vidéki barátnőinél töltötte az idejét, mert — ugy mondá — nem tudja megszokni a kisvárosi életet.

Egy ilyen Pont-sur-Sarthei látogatása alkalmával történt, hogy megtetszett De Bray márkinak. A márki meglehetős gazdag és igen szere-

tetremélő ember volt; Avesnes grófnő pedig érett asszony létére belátta, hogy tulérett szépségének és elbájoló viruló üdeségének maholnap hirtelen vége lehet örökre. Ahelyett tehát, hogy a márkinak is csak amolyan ideiglenes kedvezményeket nyujtott volna, amilyenekkel sok másnak kedveskedett volt, ügyesen és lassacskán arra birta őt, hogy elvegye. Minthogy másutt ugy sem ragyoghatott többé, ráfanyalodott arra, hogy Pont-sur-Sartheban uralkodjék és nőül ment De Bray márkihoz; egyuttal persze nagy hangon kijelentve azt, miként csupán kötelességtudásból megy férjhez, hogy egyetlen gyermeke jövőjét biztositsa.

A szegény férj számára most ugyanaz a borzasztó, majd hangos czivakodások és néma duzzogások, majd heves jelenetek és könyes kibékülések közt váltakozó, siralmas élet kezdődött, melybe ugy szerencsétlen elődje, valamint De Launay bácsi meg De Launay néni beletörődtek, akik az ő kis Pipiskéjük iránti ragaszkodásból mindent türelmesen elviseltek; mert semmitől sem rettegtek annyira, mint hogy esetleg meg kellene válniok a dédelgetett gyermektől.

Hanem a zaklatások oroszlánrésze De Bray márkiné leánykájának jutott ki. A fiatal gyermek

egész jelleme homlokegyenest ellenkezett az anya felfogásával és eszmekörével, mely bizonyos tekintetben felette korlátoltaknak bizonyult, miglen másrészt megdöbbentően szabad nézetekre vallott. Egész a hóbortosságig rajongva a rangért és pénzért — mióta neki is volt valamije — és mindenekfelett a nagyzás meg a pompa bolondja lévén, meg nem tudta bocsátani a kis Corysának a maga mesterkéletlen egyszerüségét és jellemének szilárd állhatosságát már azért se, mert ő fel se tudta fogni e két tulajdonságot.

Minthogy jellemének nem volt semmi határozottan kidomborodó egyéni vonása, a márkiné különféle banális mintakép után egy mesterségesen magára erőszakolt jellemet faragott magának. A szinházban tanult meg beszélni és regényekből tanult gondolkodni. És minthogy alapjában véve lényéből teljesen hiányzott ugy az érzelem, mint a nemes gondolkodásmód finomsága, rendszerint rosszkor és rossz helyütt alkalmazta azt, amit amugy sem értett meg jól; ugy hogy mikor például tragikus poseba akarta magát vágni, oly nevetségesen komikus hatást keltett, hogy Pipiske mindannyiszor, akarva nem akarva, visszafojthatlan görcsös kaczagásra fakadt.

De Bray márkiné, aki maga ugy modorában, mint külsejére nézve meglehetős nyárspolgárias

volt, leányának folyton azt lobbantotta szemére, hogy nagyon is mindennapi, bántóan plebejus, hogy nincs benne egy szikrája sem annak az urifajta előkelőségnek, mely az »Avesnes család egyetlen öröksége«.

Midőn De Bray ur látta, hogy Corysa, aki soha nem szokott elérzékenyülni, könyekre fakadt, annyira megszeppent, hogy egyetlen gondolata az volt csupán, őt tőle telhetőleg megvigasztalni.

— No, édes kis Pipiském, légy okos; minden jóra fog fordulni.

Pipiske szomoruan és csüggedten rázta boglyas kis fejecskéjét:

— Jóra fordul, ha d'Aubières herczeghez nőül megyek? Ugy-e? Hidd el, szivesen tenném a ti kedvetekért — — — Ha nem érezném és tudnám, hogy ezzel nagy bünt követek el és boldogtalanná teszem azt a derék herczeget — — — rögtön nőül mennék hozzá — — — csakhogy ti itthonn megszabaduljatok tőlem.

— Pipiske, az nem szép tőled, hogy nekem ilyesmit mondasz.

— Nem is neked szól az, amit mondtam, tudod te azt jól . . .

— De hát az anyádnak ép oly kevéssé van inyére, hogy téged elveszitsen, mint nekem.

— Hadd el — — nekem ne meséld — — ez az egyetlen óhajtása — — szörnyen fél, hogy pártában maradok — — de legjobban attól drukkol, hogy nem csinálok valami fényes parthiet — — nem mintha annyira szivén viselné az én boldogságomat — — dehogy — — oh, hisz az mellékes! — — hanem csupa hiuságból, hogy gyönyörködhessék abban, mint pukkad meg a sárga irigységtől X meg Y — — meg hogy Pont-sur-Sarthe összes lakosainak a szemét elkápráztassa és hogy valamennyi jó barátnője savanyu arczot vágjon — — ez az, amit ő akar.

— Nagyon rosszul esik nekem, ha hallom, hogy ilyen hangon beszélsz az édes anyádról.

— Már pedig azon nem segithetek, apuskám, az erősebb nálamnál — — Kifurja az oldalamat, ha ki nem mondom azt, amit gondolok.

— Ép ez a bökkenő, nem szabad ilyet gondolni sem.

— Hát, hogy gondolkodhatnám máskép? — — Okom volna tán rá, hogy az ő szeretetében higyjek? Törődött-e, foglalkozott-e velem, mielőtt te a házunkba léptél? Legfeljebb, ha arról volt szó, hogy lehordjon engem vagy mikor szidta, gyalázta azokat, kiket szerinte szemrehányás illet, amiért elrontottak. Ha de Launay bácsi és de Luanay néni nem lettek

volna, meg ha aztán később te nem jöttél volna a házunkba, hát részesültem volna-e valamikor ápolásban, szeretetben, dédelgetésben!? Ah! Igaz! Bocsánat! — — Dédelgetésben volt részem — kétszer egy esztendőben — amikor az anyám elutazott és amikor visszajött — — az a megható családi jelenet a kapu alatt folyt le — ahol én a dadám szoknyáiba kapaszkodva, reszketve néztem elébe annak, mint vonul be anyám ujfent abba a házba, mely oly csendes volt mindig, ha ő nem volt idehaza. Brrr! — — Minő érzelgős jelenetek voltak azok, valóságos szenvedélyes önkivület — — gyönyörittas elragadtatás — — »Én drága Corysandeom, szerelmetes gyermekem!« — Azt hihette az ember, hogy valami drámát játszunk el és hogy hosszas keresés után rám leltek valami földalatti pinczeüregben! — — aztán felemelt a földről — — és ugy magához ölelt, hogy majd elállt a lélegzetem! — — mindez persze a cselédeknek és az omnibusz-kocsisnak szólt, aki a podgyászt hozta; hanem mivelhogy azok már ismerték, hát ez a szemfényvesztés náluk hatást tévesztett; ezeket ugyan be nem csapta; no de sebaj, azért mégis hüségesen eljátszottuk nekik jövet-menet ezt a szép kis melodrámai jelenetet.

És ujra mosolyra derülő arczczal, kedélyesen hozzátette:

— Tudod, az ő magaviselete mindig hiján volt az egyszerüségnek.

— Te nagyitod édes anyádnak egyik-másik kis gyengéjét.

— Nagyitok? Én? — — De papa! — — Igazán hiszed te azt, amit most mondtál? — — Te, aki oly távol állsz minden poseolástól — te, aki oly keveset törődöl azzal, hogy micsoda hatást keltesz másoknál?

— Te gyönyörüségedet leled abban, hogy a mamának szót sem érdemlő semmiségek miatt ellenszegülj.

— A »mamának«! Ugyan vigyázz! Ha ő azt meghallaná.

És minthogy De Bray ur rémült pillantást vetett az ajtóra, Pipiske hangosan kaczagott föl:

— Ugy-e, hogy most megijedtél, ugy-e?

Aztán ünnepélyes hangon folytatta:

— Elfelejtetted, hogy az a szó »mama« oly szó, mely csupán az alsó néposztályok ajkára illik, oly szó, mit legfeljebb a házmesterek használnak; — született »urifajták« máskép fejezik ki magukat.

— De hát ha édes anyádnak meg van ez a

kis gyöngéje, hogy ilyen apróságokhoz ragaszkodik, hát miért ne tennél eleget az ő kívánságának ...

— Ej, a patvarba is! Hát tán nem teszek neki eleget? Hisz napestig mást se teszek! Ha beszélek vele, akkor egyáltalán nem szólitom meg, kikerülöm; de ha róla beszélek, akkor mindig azt mondom »az anyám«; teli szájjal mondom, de sajnos, nem teli szivvel! — — Eh, hadd el, papa, nem az én hibám, megkisérlettem — különösen mióta te foglaltad el szegény édes apámnak helyét — — hisz te oly jó voltál a rút, vad, csökönyös leányka iránt, aki téged látni se akart — — Midőn oszt megismertelek, olyan nagyon megszerettelek, hogy a te kedvedért szeretni akartam a feleségedet is — — Az ám — de hiába, nem ment! . .

— De hisz ez rettenetes, amit te itt összevissza beszélsz.

— Mért volna az rettenetes? — — Ragaszkodom hozzá annyira, amennyire a kötelesség parancsolja; vigasztalhatatlan volnék, ha a legkissebb baja is történnék és a világon minden jót kivánok neki — hanem, hogy könnyebben lélegzem, ha nem látom, az egyszer bizonyos . . .

Aztán látva mostohaapjának kinos megütközését, gyorsan hozzátette:

— Tudod, apuskám — mindezt, amit most elmondtam neked, még soha senki másnak el nem mondtam.

— Ezer szerencse, hebegte De Bray ur hüledezve.

— Annyi bizonyos, — — hogy senki másban nem bizom, csak benned.

Aztán félreforditotta a fejecskéjét és amugy félvállról egy pillantást vetett De Bray grófra, ki szótlanul hintázott egy bambusznádszéken, és gyorsan hozzátette:

— Benned és Márk bácsiban — — Miért nem szólsz te ma egy kukkot se, Márk bácsi?

Márk bácsi, egy elegáns uri ember, kissé éneklő hangon válaszolt:

— Mert nincs semmi mondani valóm — azonkivül meg az édes anyád hallgatást parancsolt, még mielőtt megszólaltam volna — — ennek következtében . . .

— Tudom — — de mióta ő elment? . . .

— Mióta ő elment, szegény Pipiském, te csupa tiz fontos igazságot mondtál — — és minthogy neked igazat adnom nem szabad, hát inkább hallgatok.

— Oh, te is nagyon, nagyon jó vagy!

— Hogyne! Kitünő! — No ne bomolj, hagyj békében, te kis ugrifüles te, folytatta Márk bácsi, hirtelen felszökve ültéből, ugy hogy Corysa, aki piczi babamódra az ölébe csimpaszkodott, lesiklott a térdeiről.

Corysa meglepetten kérdé:

— Miért taszitasz el magadtól?

— Mert már kinőttél ezekből a majomságokból! — — A te korodban — micsoda illetlenség ez, nézze meg az ember . . .

— Illetlenség? Micsoda? Hát nem szabad most már a bácsikám ölébe ülni?

Aztán bohókás tartózkodással folytatta:

— Más volna az, — ha nem volnál a bácsikám!

— No lám — hisz ép ez a baj, felelt Márk mogorván. Hisz én nem vagyok a te igazi bácsid.

— Oh milyen rossz vagy te, hogy ilyen csunya dolgokat mondasz nekem, sóhajtott fel Pipiske fájdalmasan, aztán összegubaszkodott és azzal a kis cziczára emlékeztető hajlékonysággal, mely minden mozdulatát jellemezte, a pamlag párnáiba temetve fitos arczocskáját, hangos zokogásba tört ki:

— No mi ez már megint?! kiáltott föl Márk bácsi bosszusan, mi baja van ennek a gyereknek

ma? — — Ő, akinél a mécses cserép nem szokott olyan hamar eltörni, ma minden perczben elpityeredik — — ezt már igazán nem lehet tovább türni.

— Légy elnéző iránta — csititgatta őt De Bray ur, ez a házassági história megrenditette szegénykének az idegeit . . .

— No, azt nem is csodálom!

— Csitt! Vigyázz, hogy meg ne hallja — — mert ő képes arra, hogy tényleg kikosarazza azt a szegény d'Aubièrest.

— Ej ha? Remélem, nem fogod megengedni, hogy ez a szörnyü képtelenség csakugyan megtörténjék.

— Az anyja nagyon ragaszkodik ehhez a tervhez.

— Akkor az anyja megbolondult. D'Aubières huszonöt esztendővel öregebb Pipiskénél.

— No no, a verebek a háztetőn azt csiripelik, hogy a kis Lironné bomlik utánad, pedig hát ő is husz esztendővel fiatalabb náladnál.

— Megengedem, hogy ugy van; ma még bomlik utánam, de az a kérdés, vajjon holnap is ugy lesz-e?

— Hát a mi édes anyánk? Nem volt ő is huszonöt esztendővel fiatalabb, mint a férje, azért mégis szenvedélyesen szerette az apánkat . . .

— Kedves bátyám, ezek mind olyan példák, amelyekre az ember mindig csak a saját családjában akad — — szerencsére — — No, hanem mig mi itt polemizálunk, addig a mi szegény kis Pipiskénk majd kisirja a szemecskéjét.

Azzal a pamlaghoz közeledett és gyengéden megsimogatva a gömbölyü rózsás kis nyakat, mely a zokogástól meg-megreszketett, szeretetteljesen kérlelte:

— Pipiském, édes, bocsáss meg, hogy megbántottalak . . .

Pipiske felvetette kisirt szemét és könyes arczocskáját feléje forditva, kérdé:

— Miért voltál az előbb olyan rossz? Miért mondtad, hogy nem vagy a bácsikám?

— Miért? Mert habár ugy szeretlek is, mintha igazán a nagybátyád volnék, még se vagyok az. Én az anyád második férjének az öcscse vagyok, tehát nem vagyok veled abszolute semmiféle rokonságban — még nőül is vehetnélek, ha nem volnék ép olyan öreg mint az a szegény Aubières barátom, a kit szépecskén ki akarsz kosarazni.

— Te? Te? szólt a kicsike kétkedőn. Te olyan idős volnál mint Aubières herczeg?

Aztán kaczagva tette hozzá:

— No hát tudod, akkor nálánál sokkal kevésbé tötyögős vagy, hogy a Pont sur Sarthei népnyelven beszéljek. A multkor ugyanis az utczán beszélgetésbe ereszkedtem egy derék munkásemberrel, a ki ezt a kitételt használta, hogy megértesse velem, milyen összetöpörödött már a felesége.

— Az utczán beszélgettél egy munkásemberrel, kérdé De Bray ur aggódva, ki volt az az ember? . . .

— Mit tudom én, valami szegény ember, a kivel az utczán találkoztam, mikor az öreg Jánossal hazamentem előadásról . . . . ugy hiszem, valami utczaseprő lehetett, vagy valami rongyszedő.

— Ha az édes anyád látta volna, hogy egy ilyen emberrel szóba állsz!

— Oh tudom, tudom! Ő akkor valószinűleg kiabált volna, mintha elevenen nyuznák ; no de hát hál Istennek, nem látta.

— No de akár a nagybátyám vagy, akár nem, folytatta Pipiske hirtelen Márk bácsi felé fordulva . . . . különben én már öt év óta bácsinak nevezlek és annak tekintelek is, mint a hogy a papát is ugy tekintem, mint édes apámat . . . . ugye, apuska? . . . hát adhatnál nekem egy jó tanácsot. Menjek e nőül Aubières herczeghez vagy nem?

— Édes gyermekem, ebben én bajosan adhatok tanácsot.

— No de hát, mit tennél te, ha az én helyemben volnál.

— Édes jó Istenkém, — — hát — hát — bizony — én — ha neked volnék, vizsgálnám a szivemet.

— De hisz ép azért, mert a szivemet vizsgálom — —

— Mielőtt nemet mondanék, előbb keresném az alkalmat, hogy vele néhányszor együtt legyek — — meggondolnám a dolgot . . . .

— Oh te azt hiszed, hogy az változtatna az érzelmeimen, ha gyakran együtt volnék vele . . . . No én meg az ellenkezőjéről vagyok meggyőződve.

— Aubières eszes ember, jó szive van, művelt lelkü, ő csak nyerhet a közelebbi ismeretség révén. Igaz, hogy nem nagyon gazdag, de azért van egy kis vagyona is — — — meg aztán történelmi nevezetességü neve . . . .

— Terringettét! Mintha nem tudnám azt, hogy történelmi nevezetességü neve van; elég fennen hangoztatták előttem; eléggé csillogtatták mindig azt a czifra nevet a szivárvány minden színében; hanem hát nekem, magamnak is van történelmi

nevem és tudod, az embernek sohse fáj a foga arra, a mije van, hanem inkább azt szeretné, a mije hiányzik ....

— És mi az, a mit te szeretnél?

— Nagyon — de nagyon forró szeretetet, — — — felelt Pipiske határozottan néhány perczny gondolkodás után, — vagy ha azt nem találom, hát akkor nagyon, de nagyon sok pénzt .... Meglátnád, akkor egész Pont sur Sartheban nem volna egyetlen egy szegény ember sem — — aztán vennék magamnak szép képeket meg szép lovakat és minden este hangverseny volna nálam; az én házamban senki se se bődülne meg unalmában az bizonyos!

— Micsoda kifejezés ez már megint? Ha ezt az édes anyád hallaná.

— Jó! jó! de hát ő nem hallja.

Ebben a perczben benyitott az inas:

— A márkinő ő méltósága ebéd előtt szeretne a méltóságos gróf urral és a méltóságos márki urral beszélni és arra kéri a kisasszonyt, méltóztatnék ebédhez átöltözködni.

— Átöltözködni? kérdé Corysa meglepetten; vendéget kapunk talán?

Aztán nevetve fordult az apjához:

— Bizonyosan ebédre hivatalos ma a herczeg

és most a mama titeket akar betanitani, hogy és mikép járjatok el, hogy neki alkalma legyen a lehető legelőnyösebb oldaláról bemutatkozni. No hát, mars! előre, honfiak! — — én meg belebujok az én ócska rózsaszinü ruhámba — igaz, hogy korántsem olyan csinos mint ez itt, ráadásul meg sokkal piszkosabb is, hanem azért »estélyiöltözet«.

Még egy utolsó pillantást vetett a távozó két férfira, aztán ujra kicsordult a köny szép szeméből.

— Nem pech az, hogy az egyetlen két lénynyel, a ki engem szeret, semmiféle rokonságban nem vagyok.

Mostoha-apja, a ki meghallotta halkan rebegett szavait, megfordult és szólni akart, a mire Pipiske gyorsan hozzátette . . .

— No nem, azt nem szabad mondanom; megfeledkeztem Albert bácsiról és Matild néniről, a kik engem nagyon szeretnek — — — és azok vérbeli rokonaim is. — —

Egyszerre egy hirtelenül támadt gondolat sugara villant meg fejecskéjében és nyilsebességgel átsurranva apjának fölemelt karja alatt, a ki még mindig kezében tartotta az ajtó kilincset, kaczagva szólt oda neki:

— Most jut az eszembe — ma este náluk ebédelek. — — —

Aztán ünnepélyes hangsulylyal tette hozzá:

— Légy oly szives és mondd meg »az anyámnak«, ha ő netán elfelejtette volna.

Ezzel uczczu neki, sietve iramodott a lépcsőnek.

OSZK

II. FEJEZET.

Pipiske nagyfutva szökött fel a szobájába, megforditva nyomta a kalapot szőke fürteire és mint a bomba, ugy pattant be a cselédszobába, neki rontva az öreg Jánosnak, a ki ép czifrákat káromkodva bujtatta bele nagy kezeit egy pár meglehetősen szük fehér pamut-keztyübe.

— Gyere velem, gyorsan, kisérj el Matild nénihez!

— De kisasszony, mi jut az eszibe — — — Vendégeink vannak ebédre, oszt nekem kell ajtót nyitni és a vendégeket bejelenteni — — — mindjárt itt lesznek a vendégek....

— Van még elég időd — — mindjárt itt teremhetsz megint — — — majd futunk.

— Ühüm, futunk! dörmögte a vén kocsis — köszönöm — ilyen hőségben — nagyon kellemes lesz most még futni is.

Aztán nyugodtan folytatta a keztyü felhuzását, lassu, szabályos és kissé ügyetlen mozdulattal egymásba illegetve mindkét kezének szétterpesztett ujjait. Corysa megragadta a karját és türelmetlenül siettette . . .

— Gyere már no, siess — — különben még rajta kapnak . . . .

A derék vén szolga csillagalakulag szétterpesztve kezének mind a tiz ujját, kővé meredten bámult rá!

— Rajtakakapják? Hát nem kapott a kisasszony engedelmet rá, hogy elmehessen?

— Kaptam is, nem is, — de ne papolj — gyere — menjünk.

— Fogadni mernék, hogy nem igaz; nem is kapott rá engedélyt.

— De — igen kaptam — a papától. — — —

— No az ép annyit ér, mint ha nem kapott volna; a márki ur engedélye körülbelül annyit ér, mint a parancsa — azaz semmit. — — —

Midőn Pipiske az ebédlőn áthaladt, meglepetten állt meg:

— Nini, szólt, egy pillantást vetve a teritett asztalra. Többen lesznek hát ebédre? Azt hittem, hogy csak D'Aubières herczeg ebédel nálunk. Nos, hová mégy?

— A sipkámért szaladok, benn hagytam a lószerszám-kamrában — utolérem én a kisasszonyt egy szempillantás alatt — csak tessék előre menni. — — —

Nemsokára Corysahoz csatlakozott, ki nagy léptekkel indult utnak. Az öreg szolga tisztelettel-jes távolságban követte. Egyszerre Corysa hátrafordult:

— Te ismered Aubières herczeget — — — hogy tetszik ő neked?

— Ezredesnek bizony még nagyon fess ember.

— Ah! No látod, szegény jó Jánosom — azt akarják, hogy menjek hozzá nőül.

— Oha! csudálkozott el az öreg kocsis és ránczos arcza oly komikus megütközés kifejezését öltötte, hogy a kicsike elnevette magát, oha, dejsz az lehetetlen — — az ezredes ur édes apja lehetne a kisasszonynak.

— Mindegy — — — még is azt akarják — — — a márkiné azt akarja.

— Már mint ugy, szólt a derék öreg, a ki urnőjének izlését ismerte, ehun van a, mán biz azért, mert rangos uri ember a herczeg ur.

— Gyere csak ide mellém, parancsolta Corysa, kinek terhére volt a folytonos hátrafordulás — ide

mellém; kificzamitom a nyakamat, ha igy a hátam mögött lebzselsz.

— Nem szabad, kérem, a kisasszony mellé kerülnöm. A márkiné határozottan megtiltotta .... »Az utczán mindig öt lépésnyi távolságban kell maradnia a cselédnek, ha a kisasszonyt kiséri — igy mondta a márkiné.

— A többieknek — de nem neked, a ki félig-meddig a dajkám voltál — — — no ne tréfálj, — — — hogy szólhatna neked ez az etiquette szabály. Hál Istennek! Megérkeztünk.

János tekintete végigsiklott a gránittömörkőből épült ódon, nagy kastélyon, melynek szürke árnyképe a Palotatér napsugaras négyszögének mentén sötétlett és nagyot sóhajtva mormogta:

— Ez oszt egy áldott jó ház — — — itt volt az embernek jó dolga — - — meg derék urasága — — — nem mintha meg akarnám szólni a márki urat, ments Isten — — — nincs nálánál jobb ember a világon, hanem hát nem igen teheti azt, a mit akar — miglen De Launay ur és De Launay asszony mindig azt cselekedték, a mit akartak — csakhogy az egyik mindig azt csinálta, a mit a másik akart ...

— Ugye sajnálod, hogy ott hagytad őket?

— Nem a, nem bántam meg — — mert hát azért hagytam őket ott, hogy a kisasszonykánál legyek és ott vagyok, a hol akartam lenni; hanem ha a kisasszony férjhez megy Aubières herczeghez vagy más valakihez, akkor én se maradok itt tovább, a márkiné miatt.

És minthogy Pipiske erre nem felelt, mentegetődzve folytatta:

— Tudom, nem illik, hogy a kisasszonynak erről panaszkodom — — — már azért sem, hogy a márkiné mégis csak az édes anyja — — — meg oszt, mert kisasszonykám szegényke még nálamnál is sokkal sajnálatraméltóbb, — — — mivelhogy én mégis elmehetek, ha ép akarom, a kisasszonyka meg el se nem mehet — — —

Aztán rövid szünet után ujra megszólalt, szivósan ragaszkodva a megpenditett eszméhez:

— Mit gondol kisasszonykám, visszafogadna engem De Launay ur? — — — Hisz ők nagyon jól tudják, hogy csak azért mentem el tőlük, mert a kisasszonykámnál akartam maradni — — — és ők most is azt mondogatják mindig, hogy mióta nem vagyok náluk, a lovaik nem is olyan szépek, meg nem is olyan kövérek, mint ennek előtte, nin-

csenek olyan szép fényesre kefélve, mint mikor én a gondjukat viseltem.

— Ugyan, hallgass, hát nem tudod te azt, hogy mindig nálam fogsz maradni és hogy magammal viszlek, ha elhagyom a szülői házát?

Corysa fölemelte a kapu nehéz tömörmivü kölönczét és egy ugrással ugrotta át a hatalmas kapu-keresztfát. A kocsis könytelt szemekkel és örömtől sugárzó arczczal hajolt feléje:

— Igazán? Szolgálatában tartana meg a kisasszonyka egy ilyen magamfajta vén gyereket, a ki már se nem szemrevaló, se nem valami helyre legény...

— Igen is, daduskám, nekem tetszel ugy a milyen vagy — — — pedig az már egyszer igaz, hogy nem vagy valami deli legény.

Aztán lebocsátotta az ajtó kölönczet és odakiáltotta neki:

— No, de most, uczczu neki, szaladj, nincs veszteni való időd.

És ügyet se vetve a szegény öreg ijedt és elszontyolodott arczkifejezésére, nevetve tette hozzá:

— Otthon nem fogsz valami fényes fogadtatásban részesülni, szegény öregem, azt előre megmondhatom.

Pipiske váratlan betoppanása a De Launay palota ebédlőjébe, hol ép ebédhez készültek, valóságos forradalmat keltett. Matild néni és Albert bácsi örömkiáltással ugrottak föl helyükről, még az inas is elégült dörmögést koczkáztatott a bajusza alatt. Mert mindenki imádta Pipiskét ebben az ódon házban, a hol első gyermekéveit élte és a hová mindig nagy örömmel tért vissza, valahányszor hazulról megszökhetett.

Pipiske tiz esztendős volt, mikor az anyja másodszor ment férjhez és uj háztartást alapitva, egyidejüleg magához vette a lányát is. A jó öreg házaspárra nézve, a mely hozzászokott, hogy Pipiskét tulajdon gyermekének tekintse, ép oly rettenetes, szivszaggató csapás volt ez, mint magára a szegény gyermekre nézve is, a ki félve rettegett a jövőtől.

Mióta eszmélt és emlékezett, az anyja mindig csak szidta és ütötte; az öreg nagybácsi, meg jóságos ősz nénje pedig beczézgették és dédelgették, ama pillanattól fogva, mióta megismerte őket. Később aztán Avesnes grófné Pont sur Sarthei látogatásainak tartama alatt felváltva, majd beczézgetésből, majd sértegetésből oly bőségesen jutott ki neki, hogy a kis Corysa, kit a természet alapjában vidám kedélyhangulattal áldott meg, de kit a sok töprengés

és gondolkodás elszomoritott, izgatott nyugtalanságban töltötte folytonosan gyermekkorának napjait.

Már mint iczi-piczi gyermek, midőn az Avesnes grófok pánczélos és füzős őseinek arczképeivel szemben, kik merev tekintetüket rá szegezték, pici babaszékében ott ült a két jó öreg közt, kik szemüket egy pillanatra se vették le a gyermek fürtös fejecskéjéről, Corysa komolyan gondolkodott.

Arra gondolt, hogy milyen jó az kaczagni és a nagy szalon szőnyegén hemperegni, vagy pedig lenn hanczurozni a szomoru ősi kert pázsitján, mely az ő szemében csupa sugaras napfényben, csupa örömteli vidámságban uszott. Arra gondolt, hogy milyen mulatságos az, el- elbeszélgetni a kutyákkal, a lovakkal, a madarakkal és a virágokkal. De sajnos, mindez a gyönyörüség nem tart sokáig. Egy szép napon, tán már holnap, hallani fogja, hogy a nagy kapu estefelé nyikorogva megnyilik és robogva fordul be majd azon egy nehézkes nagy kocsi, melynek dübörgését ő nagyon is jól ismeri és aztán Albert bácsi zömök, kövér alakja hajlik majd föléje és kissé elfogultan fogja őt megölelni, azt suttogván:

— Pipiském, az anyuskád jött meg, menj elébe Claudinával. Sohase tudatták vele előre, hogy

mikor érkezik meg az anyja. A bácsi meg a néni észre vették ugyanis, hogy a gyermek attól a perctől fogva se nem aludt, se nem evett, sőt időről-időre sirási görcsöket is kapott. Hanem az utolsó perczben azért erőt véve a félelmén, mégis összeszedte magát és belenyugodott a változhatlanba, a mikor látta, hogy okvetlen meg kell annak lennie.

Megnyugtatásul aztán azzal vigasztalta magát, hogy majd, a mikor szót fogad a bácsinak, az egyik kezecskéjével erősen bele fog kapaszkodni Claudina kötényébe, elszántan, száraz szemekkel le fog menni és még a szájacskáját se fogja pityergésre görbiteni; a lágyszivü bretagnei dada pedig mély gordonka hangján bátoritólag mondogatja majd:

— No gyerünk hát, szegény kis Pipiském, hisz te okos, bátor kis lányka vagy.

Ő meg — mintha hallaná már — félelemtől reszkető hangon azt fogja felelni:

— Hanem te is vigyázz ám magadra, daduska, nehogy tegezzél előtte; azt kell mondani: »kisasszony« — — tudod, hogy a mama azt akarja — — — Oh édes jó Istenkém, csak vigyázz magadra, daduskám, hallod!

Mert bárhogy felizgatták is azok a jelenetek meg azok a szitkok, a melyek néha záporként zúdul-

tak a fejére, még ez mind nem bántotta őt annyira, mint ha másokra csapott le a mennydörgős mennykő.

Valahányszor észrevette, hogy Matild néni csendesen sirdogál a szobájában; valahányszor egy hirtelen elbocsátott cselédet pillantott meg a folyosón, ki halovány arczczal szedte össze a czókmókját és szótlanul somfordált le a lépcsőn, gyermeklelkét az ilyesmi annyira feldulta, hogy éjnekóráján tágra meredt szemekkel és reszkető ajkakkal álmatlanul hánykolódott ágyacskájában.

Mindezeknek ujbóli ismétlődését jelezte a nehéz hintó megérkezése, melynek robogását még játékközben is hallani vélte, valaminthogy a podgyászhalmazok ijesztő árnyképe mindig előtte lebegett, még akkor is, ha figyelmesen és merőn bámult bele a viz hullámos tükrébe, a lángok lobogó játékába, vagy elmerült a virágok csodálásába, melyeken órahosszakig szótlanul el tudott merengeni.

Mind e hosszu éveken át a kis Pipiske mosolyderüs ugyan, de alapjában mégis nehéz gondok árnyékától felleges éltet élt az év nyolcz vagy tiz csendes boldog hónapja nem tudta vele elfeledtetni az elmult és bekövetkezendő néhány rossz napot és szegényke, mintegy előre hajtotta meg

ruganyos és erős ifju derekát, valami előrelátott rettenetes csapás kinos előérzetében.

Az a hir, hogy anyja férjhez ment, eleintén hidegen hagyta; hanem midőn megtudta, hogy most majd meg kell válnia attól az ódon háztól, a hol felnőtt és az agg rokonoktól, a kik felnevelték, ijedt rémület fogta el. Látásból ismerte ugyan De Bray márkit, ki gyakran vágtatott el mellette lóháton öcscse, De Bray Márk gróf kiséretében és mindeddig azt tartotta volt róla, hogy nagyon sikkes és jóarczu ember. De a mint meghallotta, hogy nőül veszi az anyját, ebből azt következtette, hogy a márki is csak olyan fajta ember, mint a felesége és rémületében azt hitte, hogy most ütött az utolsó órája.

Hanem Pipiske tudott magán uralkodni, ha belátta, hogy valaminek elkerülhetetlenül meg kell lennie és igy nem árulta el benső rettegését, hanem beérte hallgatag makacs tiltakozással. Egy szóval se válaszolt Avesnes grófnő hangzatos frázisaira, ki nagy hangon fejtegette előtte, hogy csupán anyai szeretetből és lánya jövőjének érdekében megy férjhez. És mikor keresték őt, hogy bemutassák De Bray urnak, ki látogatóba jött a De Launay palotába, Pipiske a kert legsűrűbb

rejtekében egy hatalmas hortensiabokor galyai közé bujt, ugy hogy egész délután rá nem akadhattak.

Halovány arczczal, görcsösen összeszoritott ajkakkal merőn maga elé bámulva, néma szemtanuja volt anyja esküvőjének, mely a szomoru ódon székesegyházban ment végbe és gyermekeszével homályosan érezte, hogy ezzel most szétfoszlik szegény apjának utolsó emléke, a kit ő sohase ismert, de aki őt tán szerette volna.

Kétségbeesetten és keserü gyülölettől tuláradó szivecskével lépte át uj otthonának küszöbét.

De Bray márki első percztől fogva megszerette a gyermeket; hanem finom érzésü lelke megsejtette azt, hogy mi megy véghez a gyermek szivében; azért nem is siettette azt a perczet, mely őt közelebb hozandja szerető apai szivéhez. Feleségének összeférhetetlen jelleme adott neki alkalmat a közeledésre.

A márkiné heves kitörései, zajos modora, oknélküli zokogásrohamai és feszes mesterkélt nagyzási hobortja annyira megriasztották ezt a két vidám és jóságos lényt, hogy ösztönszerüleg egymásnál kerestek menedéket. Onkénytelenül keresték az együttlétet, mig végre Pipiske azon vette

észre magát, hogy csak akkor tud vidám és nyugodt lenni, ha mellette van a mostohaapja.

Gyermekkora óta mindig azon volt, hogy leplezgesse azt, mennyire retteg anyjától. Anyja velőkig ható kiabálásának hallatára rendesen daczosan felegyenesedett, vérlázító nyugalmat szinlelt és a szokottnál magasabban hordta fitos orrocskáját, holott érezte, hogy térdei roskadoznak alatta és fogai vaczogva verődnek össze.

Hanem egy este mégis elárulta magát. Midőn De Brayné szitkozódva és kiabálva végigkergette a folyosón, a remegő gyermek jobb lábát hirtelen átvetette a lépcső korlátján és ugy lovaglósan siklott le a földszintre, a honnan a könyvtárterembe menekült. Ott aztán zihálló mellel, egész testében remegve, lapult az ajtóhoz és hallgatódzott, vajjon keresi-e az anyja.

De Bray Márk, a ki bátyjával egy házban lakott, a szoba egyik sötét zugában, jó messze a lámpafény körétől, szótlanul pipázgatott és halkan szólitotta magához a piczikét. Pipiske megfordult és restelve azt, hogy egy önfeledt gyenge pillanatban rajta kapták, haragosan kérdé:

— Ah, maga itt van?

Márk kissé gunyosan válaszolt:

— Igenis kérem, Corysanda kisasszony — itt vagyok — — — terhére vagyok tán?

Pipiske nem hazudott soha. Feléje közeledett és durczáson válaszolt:

— Igen, mert maga látta, hogy félek és én azt nem szeretem.

Márk elnevette magát és szeretetteljes pillantást vetve a gyermek nyilt tekintetü arczára, ujra megszólalt:

— Igazán enni való kis Pipiske vagy — — — Ha kisértetektől — vagy ágyulövéstől félnél, azt mondanám, hogy biz az sehogy se illik a hősies Avesnes család legfiatalabb ivadékához, hanem hogy az anyádtól félsz — — — szegény kicsikém, azt sohase resteld — — — attól én magam is félek — — — én szakállas vén legény létemre, — — no hát most képzelheted, milyen jogosultnak tartom a te félelmeded.

— Igazán, rebegte Corysa kissé bizalmasabban, maga is fél tőle? — — — nem látszik meg magán — — —

— Nem látszik meg rajtam, ha ő közelemben van — — — nem bizony, nem is mutatom — — mert azzal nagy örömet okoznék neki — — — hanem aztán kárpótlom magamat érte és ha nincs itt, ugy

reszketek, mint a miskolcsi kocsonya. Ez való igaz ám, Pipiském — még ma reggel, tudod, mikor tetten csipte azt a szerencsétlen Jóskát, nem akartam beleszólni, — — — türtőztettem magamat olyannyira — — — ugy, hogy egy szilvamag a torkomon akadt — — — csak annyit mondok neked, vagy kell-e még több — — — hisz te saját szemeddel láttad — — — megszöktem a lépcsőházba, hogy nyugodtan és békében megfulladjak.

Aztán elkomolyodott.

— Hallod-e, Pipiske, mért nem panaszolod el a bátyámnak a te apró-cseprő bajaidat?

— Oh, a papának! kiáltott fel Corysa meglepődve.

— Igen, igen, valld be neki őszintén minden bajodat és félelmedet.

Corysa közömbös arczczal válaszolt:

— Mit segithet ő rajtam?

— Ej a manóba, utóvégre mégis csak ő az ur a háznál.

Pipiske nagy szemeket meresztett:

— — Ő? Lehetetlen!

Márk hangos kaczajra fakadt.

— Igen, tudom, hogy a látszat nem ép arra vall; a mostoha apád ugyanis irtózik zajos jelene-

tektől és czivakodásoktól — inkább enged az anyádnak mindenben, amig csak a saját személyéről van szó.

— Nos tehát?

— Nos tehát — ha rólad van szó, édes gyermekem, akkor máskép áll ám a dolog; már édes apád emléke kedvéért is, a ki neki jó barátja volt, meg a te kedvedért is — — — mert ő téged nagyon szeret ám.

És észrevéve azt, hogy a gyermek e szavakra megrázkódik, erősebb hangnyomatékkal folytatta:

— Nagyon szeret — — — és én is szeretlek nagyon, tudod-e azt, kis Pipiském? — — — Csupán csak azért nem mondtuk meg neked eddig, hogy szeretünk, mert nem könnyű dolog ám hozzáférkőzni ilyen egy kis szurós, tüskés sünhöz, a mely rögtön összegyöngyölődik és kimereszti a töviseit, mihelyt messziről észre veszi azokat, a kiket nem szeret látni.

És minthogy időközben a bátyja is betoppant, vidáman szólott oda neki:

— Hallod-e Péter, mondd meg te is ennek a kis Pipiskének, hogy jó barátai vagyunk — — — azt tartom, ma este tán el fogja hinni.

E naptól fogva végtelen szeretet ébredt a

gyermek rideg, zárkózott szivecskéjében és azóta sokkal nyugodtabbra fordult ifju élete.

— Hogy van az, Pipiském, hogy ma este idejöhettél? kérdé Albert bácsi — azt hittem, hogy ma vendég van nálatok ebédre?

Pipiske vidám suhancz módra komikus szemhunyorgatással válaszolt.

— D'Aubières ur, ugy-e? kérdé, rögtön belátva a dolog velejébe.

Aztán be se várva a választ, folytatta:

— Ha ti lennétek az én helyemben, nőül mennétek ti ahhoz az Aubières herczeghez?

— De Pipiske, rebegte Matild néni félénken, egy oldalpillantással figyelmeztetve őt az inas jelenlétére, a ki nagy sietve készitett egy harmadik térítéket a váratlan vendég számára.

— Ah, solise bánd — — — nem baj az! — — D'Aubières ur körülbelül négy óra tájban kérhette meg a kezemet, öt órakor megmondták nekem — — ma este a fél város fog róla tudni — és holnap az anyám elmondja majd a többieknek. — — — Igy messziről nézve, nagynak látszik ugyan ez a Pont sur Sarthe — — — és azt mondják, hogy nyolczvanezer lakosa van; hanem a legkisebb faluban se terjed el olyan sebesen minden pletyka,

mint itt. Tudtátok ti, hogy D'Aubières ur megkérte a kezemet?

— Igen, az anyád mondta meg; direkt itt volt nálunk, hogy tudassa velünk a dolgot és ma estére meg is hivott bennünket . . .

— Ah pompás — — — be akarják őt mutatni a családnak, — — — kényszeriteni akarnak arra, hogy igent mondjak.

A néni tiltakozott:

— Nem szükséges, hogy őt nekünk bemutassák! Hisz mi ismerjük őt, mióta az ezrede itt van állomáson — annak pedig már jó ideje van . . .

— Egy esztendeje! . . . Mikor Márk bácsi először ebédre hivta hozzánk, mellettem ült; én akkor még rövid ruhát viseltem . . . és ő az egész idő alatt mindig akadályversenyről meg vadászatról beszélgetett, brr . . . unalmamban majd »meggebbedtem« akkor . . .

— Pipiske, szólt De Launay asszony szemrehányó hangon, már megint olyan egy durva pórias kifejezést használsz.

Pipiske elcsudálkozott:

— Durva? Pórias? Melyik az a szó? Azt, hogy »meggebedtem?« azt nevezed te durva szónak? — Enyje Matild néni, te — te vagy olyan

szőrszálhasogató? Talán te beszélsz olyan válogatott nyelven, édes néni?

— De te nem beszélsz ám illedelmesen. Anyádnak igaza van, ha szemedre veti a nyelvezetedet, meg a modorodat . . . Igazán ugy viseled magadat, akár egy rakonczátlan fiu és olyan kifejezéseket használsz, mint az utczai gyerekek.

— Tehetek én róla, hogy csak azokat szerettem hallgatni, mikor még kicsike gyermek voltam?.. Nem az én hibám, hogy sohse tudtam, mit beszéljek az én unokanővéreimmel, meg a »tábornok piczi kisasszonyaival«, mint ahogy Claudina nevezte őket . . . akik czifra selyemruhában és sütővassal felbodoritott hajjal jöttek el hozzám uzsonnára... akárhogy is megerőltettem az eszemet . . . félszegen, lelógó karokkal és bámész szemekkel állottam meg előttük és csak kaczagtam mint a bolond — — önnönmagamat gunyoltam — — de nem tehettem róla — — ők szakasztott ugy beszéltek, mint amilyen beszédre engem tanitottak — — és én nem értettem meg őket — — ők Liaisonokat« kötöttek; — — és engem semmi a világon nem hoz ki a sodromból annyira, mintha ezt a szót hallom emlegetni — — olyan furcsa egy szó — — mindig azt hiszem, hogy komé-

diát játszanak — — ugy-e, Albert bácsi, megértettél?

— Igen, igen — értem — — de ne csacsogj annyit, hanem edd meg a hust, mert kihül.

— Nem baj, jó lesz az hidegen is, a marhahus olyan pompás étel — — látod, ez is olyan valami, amit nálunk odahaza nem esznek soha . . .

— Az anyád nem szereti — — ugy hiszem.

— Nem mintha nem szeretné, de nem akarja, hogy az asztalra kerüljön; azt mondja, hogy ez pórias eledel és mindaz ami pórias — — legyen az akár étel, akár más valami.

— Jól van — jól — csak egyél már . . .

— Igaz, még mindig nem adtatok nekem semmiféle tanácsot!

— Micsoda tanácsot?

— Hát d'Aubières urat illetőleg.

— Édes gyermekem, ebben az ügyben csak a saját szived tanácsára szabad hallgatnod — — D'Aubières tetszik az anyádnak — — most rajtad a sor, azon gondolkodni, vajjon tetszik-e neked is?

— Tetszik? — — Tetszik! — — oh igen, szó sincs róla — tetszett, — mostanáig — — De eddig sohe se gondoltam ám ilyesmire, és tudja a

manó, mihelyt ilyen szempontból nézem őt, bizony — — egy cseppet se tetszik.

— Gyakrabban kell vele találkoznod, vágott szavába a néni, hisz nálatok misem könnyebb ennél, minthogy Aubières hozzátok járatos; tanulmányozd őt és aztán . . .

— Nos és aztán? . . .

— Aztán majd tisztában leszesz azzal, hogy mit válaszolj neki.

— Azt fogom válaszolni: Csiba te!

— Csiba te?

Pipiske teli torokkal kaczagott.

— Milyen furán hangzik az Matild néni, ha te azt mondod »csiba te«. Nagyon rosszul hangsulyozod, nem adod meg a kellő értelmét.

— Nem adom meg a kellő értelmét?

— Persze, hogy nem. »Csiba te« az annyi, mint: kotródj — eredj a manóba vagy ilyesmi és azt sokkal erélyesebben kell hangsulyozni! Nem érted?

— Remélem nem gondolod, hogy az én koromban kezdem tanulmányozni a »Csiba te« kiejtésmódját?

— Miért ne? — Pedig te igazán nagyon hamar belejönnél, mert rendszerint nem vagy peckes,

nem biz'a; egy pirinkót se vagy finnyás és néha olyan kitételeket használsz, amelyek felérnek a »meggebedni« szóval, szemrehányás ne essék mondva.

— Ha teszem is, rosszul teszem!

— De fenét! Olyankor szeretlek én a legjobban. És tudod, ez az, ami nekem Aubières urnál is legjobban tetszik, ő sohase sántikál garagulyán. Meg vagyok győződve róla, hogy ez az én beszédmodorom egy cseppet se chokirozza, különben nem akarna nőül venni.

— És mit tartanak apád meg Márk bácsi erről a házassági ajánlatról?

— A papa nem akar szint vallani — — arra szoritkozik csak, hogy alaposan feldicséri előttem Aubières herczeg jó tulajdonságait. Márk bácsi pedig azt mondja, hogy kérdezzem meg a szivemet — hanem aztán, mikor azt hitték, hogy nem hallom, mit beszélnek, mert sirva gubbaszkodtam a pamlag sarkában — —

— Sirtál? kiáltott fel a két öreg aggódó nyugtalansággal.

— Hogy az ördögbe ne sirtam volna! Csak képzeljétek magatokat egy perczig az én bőrömbe — — azt hiszitik, hogy ez tréfaság — — különben nem is ezért sirtam én — — hanem

másért — — no de elég az hozzá, mikor azt hitték, hogy nem hallgatok oda, kezdték felsorolni mindazokat az ismerősöket, akik husz vagy huszonöt évi korkülönbség daczára imádják egymást.

— Minket is emlitettek?

— Nem'a!

— No lám Pipiske, én tegnap lettem nyolczvan esztendős és a nénéd még csak hatvan.

— Igazán?! Pedig hát ti igy, ahogy vagytok, ugyan jól illetek egymáshoz — szólt Pipiske, a nagybátyja karjába kapaszkodva, amint asztalbontás után átmentek a szalonba.

— Fél kilenczre rendeltem a kocsit, szólt De Launay asszony, megyek hát öltözködni.

— A kocsit? Ebben a gyönyörü időben. Erre a pár lépésre?

Aztán, mint akinek az agyában egyszerre világosság támad, hozzátette:

— Ah, fogadni mernék, hogy ez a gondolat nem a te fejedben termett.

— Igazad van, az édes anyád . . .

— Parancsolt rátok, hogy jőjjetek kocsin, mert szép fogatod van, és minthogy a vendégek rendszerint mind egyszerre távoznak, hát mindenkinek lesz alkalma a lovaidat megbámulni. Ez sze-

met fog szúrni a herczegnek. Édes Istenem! mindig az a nagyzási hóbort.

Mialatt a két öreg átöltözködött, Pipiske egy ódon karosszékbe dőlve, szeretetteljes pillantásait körüljártatta a nagy szalonon, mely gyermekjátékainak szinhelye volt. Minden egyes butordarab kedves volt a szivének, kezdve az empire izlésü sárga bársony pamlagon a maga rézsphynxeket ábrázoló kartámláival, a földig érő alacsony fali szekrényig, melyekben hajdan a játékszereit tartogatta. Szerette azokat a gyönyörü XIV. Lajos modorában készült derüs, mosolygó faragványokat, zöld berkekben dévajkodva kergetődző nymfáival és szatyrjaival, melyeknek pajkos hanczurozását az ő öreg dadája ugy definiálta, hogy »azok az uraságok és asszonyságok, akik ott a falon csiklandozzák egymást«. Szerette a sasokkal ékes, ódon faliórát, meg a kissé unalmasan egyhangu, de mégis bájos ósdi porczellánurnákat. Zsenge gyermekkorának boldog órái támadtak fel ilyenkor emlékében, ugy, hogy mikor öreg nénje indulásra készülve lehivatta, igaz szivből sóhajtott föl:

— Nénikém édes! De jól esik itt lenni nálad.

Otthonn megérkezve, futva iramodott neki a lépcsőnek és odakiáltott az öregeknek:

— Mondjátok odabenn, hogy jövök mindjárt. Legalább át kell öltözködnöm: no hiszen volna hadd el hadd, ha igy toppannék be. Ma az én ócska rózsaszin rongyomban fogok parádézni.

OSZK

III. FEJEZET.

Midőn Corysa a fényesen kivilágitott fogadóterembe lépett, egy perczig habozott és a rövidlátók rendes szokása szerint félig lehunyt szemét végigjártatta a körben csoportosult társaságon. Egy pillanatig azon tanakodott, vajjon kit illet meg az első köszönés. Aztán egy hallgatag, előkelő magatartásu és finom arczu öreg nőhöz közeledett és oly mély meghajtással üdvözölte, hogy ez a tüntető udvariasság magaviseletéhez képest szinte beillett tiszteletteljes meghódolásnak.

Jarville grófnő Corysának több okból tetszett. Először is azt találta, hogy a grófnő, noha fellépése igen egyszerü, és szerény, mindamellett tetőtől talpig előkelő arisztokrata és azonfelül ép oly jó mint amilyen okos. Másodszor pedig a márkiné nagy ellenszenvvel viseltetett az öreg hölgy iránt, aki Istenben boldogult urának távoli rokona volt

és fakó ruháival meg ódon, szinehagyott családi arczképre emlékeztető finom vonásaival szinte elsötétitette fényes, napsugáras fogadótermét. Elég ok arra, hogy Corysa rokonszenvezzen vele.

— Corysa, szólalt meg a márkiné éles hangon, gyere ide és köszönj Bassigny néninek.

Bassignyné, valamelyik ezredes felesége, volt az a mumus, akinek személyében Pipiske megutálta az egész tisztikart. Nagyon gazdag, hiu és henczegő asszony létére abban lelte a legnagyobb gyönyörüségét, hogy az ezredbeli katonatisztek szerény viszonyok közt élő feleségeit megalázza és bosszantsa és hogy szigoru büntetéseket és kellemetlenségeket sózzon azoknak a nőtlen tiszteknek a nyakába, akik elhanyagolták az ő fogadóestélyeit.

Pipiske megfordult és majdnem arczátlansággal határos sértő közömbösséggel válaszolt:

— Rögtön, — majd ha Jarville grófnőnek köszöntem.

A márkiné dühös pillantást vetett a leányára, mig Aubières herczeg jóságos kék szemében őszinte helyeslés és szeretetteljes csodálat tükröződött.

Aubières szinte lelke mélyéből utálta tisztársának feleségét és el volt ragadtatva attól a fagyos udvariasságtól, mit Corysa iránta tanusitott.

Ez a sovány asszony, akinek a könyöke — igy szokta volt mondani a herczeg — olyan éles, mint a madárcsőr és a kinek a hátgerincze helyén szálkái vannak, aki gonoszabb a hétnapos hideglelésnél, csacskább a szarkánál és ugy pletykálkodott, mint egy házmesterné, aki a szép asszonyokat rágalmazta és a rútakat gunyolta, leküzdhetlen ellenszenvet keltett Aubières herczegben, ugy, hogy vele szemben az udvariasság legelemibb követelményeire szoritkozott.

Eleintén Bassignyné szerette volna magához édesgetni ezt az elegáns fellépésü legényembert, aki azonfelül még fényes névnek a viselője; igy tehát nagyon szeretetreméltó és előzékeny volt irányában. Mert az lévén legfőbb ambicziója, hogy az ő szalonja legyen a legelőkelőbb és legkeresettebb társadalmi góczpont Pont-sur-Sarthe összes szalonjai között, első pillanatra tisztában volt azzal, miként Aubières herczeg jelenléte szalonja elvitázhatlan felsőbbségének nélkülözhetetlen főfeltétele. Egy herczeg majdnem minden társadalmi körben bir némi jelentőséggel, hanem egy kis vidéki városban ő a kis Isten.

Mikor a herczeg Pont sur-Sartheba helyeztetett át, eleintén azt mondogatta mindenki: »Bizonyosan a császárság idejéből datálódik az ő her-

czegi rangja«, és kiváncsi szemmel nézték. Hanem mikor az öreg Baumont a nemzeti almanach révén kisillabizálta, hogy az Aubières herczegek családfája a középkorban gyökeredzik, a kiváncsiság hódolattá vált. És minthogy a herczeg szerény vagyona daczára rangjához megfelelő pompával lépett föl, jó lovakat tartott, melyeket pompásan meg is ült, elegáns fogattal is birt, melyet sajátkezüleg hajtott és a vasut melletti uj városrészben egymaga lakott egy csinos kis kastélyt, mely, amint hirlett, tele van a legszebb csecsebecsékkel, mi sem természetesebb, mint hogy ő volt a Pont-sur-Sarthei társaság összes anyáinak, özvegyeinek és félvilági hölgyeinek sürün ostromolt czéltáblája.

Hanem noha Bassigny ur és felesége elhalmozták őt előzékenységük ezer jelével, udvariasan ugyan, de hidegséggel viszonozta szinte tolakodó szeretetreméltóságukat. A márkinénak jutott viszont az a szerencse, hogy a herczeget bemutathatta vendégeinek.

Aubières herczeg ugyanis De Brayné sógorának legbizalmasabb embere volt és ez egyszer Márk teljes lelki nyugalommal mutatta be előkelő barátját a márkinénak, mert nem kellett attól tar-

tania, hogy sógornője azzal a szokott megvető lenézéssel fogadja, melyet kevésbbé magasrangu barátai iránt tanusitott.

De mig az egész város legszebb asszonyai, beleértve De Braynét is, akinek szépsége hanyatló félben volt ugyan, de aki még élte őszelőjén is elég csinos asszonynak vált be, egytől-egyig udvaroltak a herczegnek, Aubières ur az első pillanattól fogva azon a sudár, félszeg gyermekleányon felejtette a szemét, ki félig még suhancz, félig ábrándos hajadon létére elfogulatlanul és bizalmasan érintkezett a nálánál sokkal idősebb herczeggel, figyelemre se méltatva azokat a sikkes ifjukat, kik anyja fagadótermeinek diszéül szolgáltak. Aubières herczeg részben megsejtette azt a némán türt sok keserüséget, mely a gyermekleányka ifju életét elhomályositotta; amit pedig meg nem sejtett, azt megtudta Márk bácsi révén és negyvenhárom éves vén legény létére öntudatlanul megszerette ezt a tizenötesztendős gyermeket, aki piczi kis egérfogait mutogatva, oly édesen nevetett az arczába.

Midőn Aubières ur észrevette, hogy mi történik még mindig fiatal szivében, első gondolata az volt:

»Megbolondultam«.

Aztán később annyit álmodozott erről a házasságról, mely neki eleintén lehetetlennek tetszett, mig lassan-lassan odajutott, hogy azt mondja magának: »Miért ne?«

Ma este aggódó félelemtől elszorult szivvel kereste Pipiske tekintetét, hogy kiolvassa belőle vajjon szivecskéjében minő hatást keltett az ő házassági ajánlata, mely e perczben felette nevetségesnek és merésznek tünt fel előtte.

Hanem Pipiske következetesen kerülte a tekintetét. Miután anyja parancsára Bassignynénak köszönt, beszélgetésbe ereszkedett egy szükmellü, szikár fiatal emberrel, akinek hegyes durva álla és hátrakonyuló homloka visszataszitó arczkifejezést kölcsönzött. Ez volt Bartfleur márki, a környék legrégibb nemesi családjának ivadéka, Pont-sur-Sarthe aranyifjuságának hangadó fenegyereke. Ámbár ez a beszélgetés Corysa szórakozott és unott arczáról itélve, vajmi érdektelen és unalmas lehetett, Aubières ur, akit bántott az, hogy a fiatal leány más valakivel foglalkozik, növekvő ellenszenvvel figyelte meg a szegény ártatlan korcsszülöttet, akit semmikép se lehetett felelőssé tenni az őt ért kitüntetésért.

Egyszerre csak De Lussy Genoveva, Corysa

unokahuga, egy sugár termetü, feltünően szép leány hangosan szólalt meg:

— Pipiske, miért nem voltál ma előadáson?

— Micsoda? kérdé De Bray márkiné megütközve, micsoda, Corysa nem volt előadáson?

Corysa biborra gyult arczczal hagyta a faképnél a kis Bartfleur urfit és az anyjához fordult.

— Nem mentem előadásra, szólalt meg látszólagos nyugalommal, lenn sétálgattam a kertben.

Aztán könyörgő pillantást vetve mostohaapjára, halkan tette hozzá:

— Olyan szép idő volt odakünn!

— És hol volt maga egész idő alatt?

A márkiné ugyanis Corysát öt éves koráig mindig magázta és a kis leányka szintén magázta őt. Ezt ő igy rendelte el, mert szerinte a szülő és gyermek közti tegezés a forradalom idejéről datálódik. A tegezés nagyon is pórias, illetlen dolog és kiegyenlit minden rangkülönbséget . . . Aztán valamelyik szép napon, midőn párisi utjáról hazatért, egyszerre csak kijelentette, hogy a kölcsönös tegezés mégis csak sokkal bizalmasabb és gyengédebb, hogy egyedül a te szócska a szeretet és ragaszkodás jele és hogy jelenleg a Faubourg Szt. Germain valamennyi nagyvilági hölgyei tegeződnek a gyermekeikkel.

És De Brayné egyszerre csak azt kivánta, hogy Corysa is tegezze őt. A szegény kicsike, aki édes örömest használt volna az anyjával szemben olyan megszólitást, mely még a magázásnál is szertartásosabb és fagyosabb, nagynehezen tudott csak hozzászokni a bizalmas tegezéshez, melytől ajkai és szive egyaránt idegenkedtek. De Brayné maga is gyakran megfeledkezett ez ujitásról. Mihelyt valami szóváltás haragra lobbantotta, rögtön magázta a leányát mint régebben és a kicsike ilyenkor a megszokott kerékvágásba visszazökkenve — ezek voltak a saját szavai — ezer örömmel fogadta el a régi traditiót.

Most is igy válaszolt hát:

— Már megmondtam, édes anyám, lenn voltam a kertben.

— Loptad a napot?

— Nem'a, megnéztem a virágokat.

— Mondom, ez annyi, mint lopni a napot.

És fontoskodó nagyképüséggel, mint aki szigoru felügyeletet gyakorol leánya tanulmányaira és lelkiismeretesen ügyel arra, hogy a kicsike mindig kipótolja a mulasztott órákat, Genovévához fordult:

— Miről volt ma szó az elaődáson, Genovéva?

— Az előadáson? hebegte a fiatal leány akadozva és egy perczig gondolkozott, szó volt ma a phanerogamák . . . a phanerogamák nemi . . .

És a jelenlevők meglepett hallgatása közepett befejezte a mondatát:

— A phanerogamák nemi szaporodásáról.

Márk bácsi vállat vont és halkan mormogta:

— Pipiske jól teszi, hogy a kertben egyedül tanulmányozza a virágokat . . . az legalább nem jár olyan kényes magyarázatokkal. Hanem a márkiné, akinek sohase volt még szerencséje se a phanerogamákhoz, se másféle növényekhez és aki egy szót se értett az egészből, oktató komoly hangon szólalt meg ujra, a tegezésre áttérve:

— Hallottad, Corysa?

A kicsike nem válaszolt és Genovéva hozzáfordulva, élénk hangon folytatta:

— Kedden Brittanikusról tartanak előadást.

— Már oda elmegyek! kiáltott fel Pipiske, nagyon szeretem Racine-t.

A kis Barfleur gróf tudva azt, hogy művelt világfinak mindenhez hozzá kell szólni, akármiről folyik is a beszéd, udvarias közömbösséggel kérdé:

— És miért szereti nagysád Racinet oly nagyon?

— Magam sem tudom, felelt Pipiske ép oly közömbösen.

Aztán rövid gondolkodás után hirtelen kijelentette:

— Talán azért, mert Corneillet akarták velem megszerettetni.

De Bray Márk e megokolásra elnevette magát, mire a sógornője dühösen förmedt rá:

— Igazán, magának ugy látszik, kedve telik abban, hogy ezt a gyereket még nevetségesebbé és kiállhatatlanabbá tegye, mint amilyen már most?

— Nekem? hebegte Márk megütközve.

— Igenis, magának, mert maga Corysa minden balgaságán kaczag és ugy tesz, mintha minden badarság, ami az ajkán kiszalajt, megannyi mulattató szellemesség volna.

Aztán folytatni akarta a dorgáló leczkéztetést és rikácsoló hangja mind élesebbre fokozódott a terem kinos csendjében. Hanem Pipiskét ez a coram publico való lehordás annyira kihozta a béketürésből, hogy biborban égő orczákkal és felindulástól reszkető orrczimpákkal azt az inditványt koczkáztata:

— Nem folytatná inkább az előbbi beszélgetést, ahelyett, hogy velem foglalkoznék?

A szalon kertre nyiló szárnyas ajtaja nyitva állott. És Pipiske be se várva bölcs inditványának hatását, kiosont a terraszra, hol az ő legkedvesebb pajtása, Gribouille, egy hatalmas, zömök, angol szelindek türelmetlenül csaholva várta fiatal urnőjét.

Világos nyári éj volt, ámbár a hold ki nem sütött. Ama bóditó illatárral és nedves párákkal terhes éjszakák egyike volt, melyekért Pipiske rajongott. Gribouille kiséretében messze elbarangolt a kert legszélső fasoraiba. A betonikák részegitő illata vonzotta. És midőn a hosszu fehér virágágyhoz ért, mely a sötét pázsit közepett halovány ezüstcsokorként fehérlett, finom orrczimpái kitágultak és mohó szomjusággal hajolt a virágkelyhek fölé. Valami ellenállhatatlan vágy fogta el őt; szeretett volna ráborulni a sziromcsokorra, megfürödni ebben az illatos virágtengerben, hogy jobban magába szivhassa balzsamos lehelletének hullámait. Hanem aztán eszébe jutott:

— Nem, az fájna a szegény virágoknak.

Mert Pipiske szentül hitte, hogy a virágok szenvednek és mindig csak nagyon gyöngéden, megható óvatossággal nyult hozzájuk.

A fasorban felhangzó léptek hallatára Gri-

bouille felneszelt és hangos morgást hallatott. Pipiske sejtette, hogy Aubières herczeg az, aki a fák árnyékos homályában közelit. A herczeg megpillantotta Pipiske alakjának elmosódó világos körvonalait, melyek fehér foltként váltak ki a sötét háttérből és suttogva kérdé:

— Ön az, Corysa kisasszony?

— Igen, uram.

A herczeg habozva folytatta:

— Megengedi, hogy egy perczig alkalmatlankodjam önnek?

— Oh, kérem — — —

— Értesült ön arról, Corysa kisasszony — — — megmondták-e önnek, hogy, hogy — én — — —

Pipiske megsajnálta a herczeg zavarodott elfogultságát:

— Igen, tudom, hogy megkérte a kezemet.

— És ön? — — — kérdé a herczeg felindulástól elfojtott hangon.

— Én? Képzelheti, hogy ezt nem vártam . . . hát bizony — meglepett a dolog egy kicsit — sőt egy kicsit nagyon . . . hogy az igazat bevalljam . . .

— Miért? Nem vette ön észre, nem sejtette ön azt, hogy én már régóta szeretem?

Pipiske erre egész őszintén azt mondta:

— Nem biz én, sejtelmem se volt róla.

— Pedig mégis ugy van . . . szeretem, amióta ismerem . . .

— No, ez igazán csuda ! Mert mikor legelőször látott, nem tehettem önre valami kellemes benyomást, az bizonyos... sőt ellenkezőleg.

— Mikor legelőször láttam?

— Igen, ön nálunk volt ebéden és ép mellettem ült; jaj, uram Istenem, milyen tökkel ütött, ostoba kis libának nézhetett ön akkor . . . az igaz, hogy ön is alaposan fölkavarta a gyomromat azokkal az unalmas hajtóvadászatokkal, lóversenyekkel, meg mindazokkal a bóditóan unalmas léhaságokkal, amikkel az ebéd folyamán traktált.

— De — de, kérem alássan, hebegte a szegény herczeg megszeppenve, én — én nem tudtam, miről beszélgessek önnel, és — — és — —

— Oh, egész nyugodt lehet, még én köszönettel tartozom önnek azért, hogy legalább nem beszélt a katonai szolgálatról . . . hisz azzal is mulattathatott volna . . . no még csak az hiányzott.

— Hogy csúfol . . . hogy gúnyolódik! . . Ön engem nagyon nevetséges — — — unalmas embernek tart.

Pipiske élénken tiltakozott:

— Oh nem ... dehogy! Korántsem! Eszemágában sincs! Én nagyon szeretem és mindig örülök, ha látom.

— Igazán! kiáltott fel a herczeg boldogan ... akkor tehát ...

— Már ugy értve ... ha hébekorba látom... de ha önt mindig — mindig ... egész nap látnám... akkor ...

— Tehát nem akar hozzám jönni feleségül?

Pipiskének nagy kedve kerekedett erre a kérdésre határozott és nyilt nemmel válaszolni. Akkor legalább egyszer s mindenkorra megszabadulna ettől a gondtól és a dolog véglegesen el volna intézve. Hanem annyi gyötrelem és szivetrázó fájdalom reszketett a herczeg elfojtott hangjában és a föléje hajló magas alak olyan beszédes esdeklással nézett a szemébe, hogy inába szállott a bátorsága és nem volt mersze annyira megszomoritani ezt a jó barátot, aki oly szemmelláthatóan ragaszkodik hozzája forró szeretettel. Csak annyit mondott hát szelid csicsergő madárhangján:

— Nem, azt se mondom éppen ... az ön szeretetteljes ragaszkodása nagyon hizeleg nekem ... igazán hálás vagyok önnek érte ... hanem én még olyan hóbortos kis szeleburdi va-

gyok . . . még sohase foglalkoztam komoly gondolatokkal . . . hagyjon nekem kérem egy kis meggondolási időt . . . Igen? Megteszi? Ne kívánja, hogy rögtön igent vagy nemet mondjak . . . mert különben nemet mondok . . .

— Türelmesen fogom várni az ön válaszát, hanem engedje meg legalább, hogy ügyemnek szószólója legyek . . .

És észrevéve azt, hogy Corysa a ház irányába veszi utját, gyengéden karjába füzte a fiatal leány puha kacsóját és igy arra kényszeritette, hogy ismét visszaforduljon.

— Az édes anyja megengedte, hogy önnel beszéljek.

— No, gondoltam azt mindjárt; szólt Pipiske határozott meggyőződéssel.

Magában még azt is gondolta:

— Ő soha egy perczig nem hagy engem békében.

D'Aubières herczeg komoly csengésü hangján, melyben igaz érzelem meghatottsága rezgett, folytatta:

— Én öreg embernek látszom, hanem ifju szivet ajánlok föl önnek, olyan szivet, mely még soha másé nem volt . . .

— Az ám — kiáltott föl Corysa tamáskodva . . . csak nem akarja elhitetni velem, hogy ilyen kort ért anélkül, hogy valakibe szerelmes ne lett volna . . . Legyünk őszinték.

A herczeg komolyan felelt:

— Amit én értek szerelem alatt, azt még eddig sohase éreztem.

— És mit ért ön szerelem alatt?

— Azt értem alatta, hogy az ember egy másik lénynek szenteli egész szivét és egész életét...

— Hát nem ezt értik mindig szerelem alatt?

— Nem mindig . . . azaz . . . attól függ, hebegte D'Aubière szavarodottan.

— Tudja mit, kérem, jelentette ki erre Corysa egész kereken, mi türés-tagadás? Hadd mondjam meg önnek mindjárt egész nyiltan, hogy én önnek nem hiszek ebből egy árva szót sem . . . Nem én . . .

— Ön nem hisz a szavamnak? És miért nem, ha szabad kérdeznem?

— Azért . . . mert . . . lássa kérem egy kicsit kényes dolog és nehéz azt elmesélni . . . hanem azért megmondom . . . Ugyanis ugy van, hogy a tavaszszal egyszer Márk bácsival kilovagoltam a crisvillei erdőbe . . . és messziről

megláttam önt egy hölgygyel . . . Mindjárt ráismertem, hogy ön az, mert Pont-sur-Sartheben senkinek sincs olyan magas termete, Onök gyalog mentek; utánuk pedig egy kétlovas kocsi koczogott; amolyan kis furcsa jármű, aminők a palotatéren állnak . . . a hölgy pedig . . . azok közül a hölgyek közül való volt, akiről senki se beszél, kivéve a mama és Bassignyné. Ezek is csak ugy emlegetik mindig, hogy »azok a némberek«; ha pedig, ne adj Isten, az utczán, meg a czirkuszban hébe-korba közelünkbe kerülnek, olyan ijedten huzódoznak félre és olyan széles ivben kerülik ki őket, mintha attól félnének, hogy megégetik magukat — — — Bocsánatot kérek, hogy igy nyilatkozom valakiről, akit ön szeret.

— Én? tiltakozott a herczeg, félig nevetve, félig bosszankodva.

— Vagy mondjuk, akit ön szeretett, folytatta Pipiske könyörtelenül a legártatlanabb nyugalommal. Erre én meglököm a bácsit és azt mondom: »Nini, bácsi, ott van D'Aubières ur, azzal a hölgygyel, akiről nem szabad beszélni« . . . Igaz, a legjavát elfelejtettem megmondani. De Lussy Pál, Genovéva fivére — tetszik tudni, az aki most jogász, — egy időben nagyon sok bolondságot követett el ugyan-

csak ennek a hölgynek a kedvéért; még pedig ép akkor, mikor jegyben járt. Ginbray Georgette, az ön tábornokának a leánya, sétaközben megmutatta Genovévának ezt a hölgyet és azt mondta: »Látod, ez az a leány, akinek kedvéért a te fivéred olyan sok bolondot tett.« . . . Másnap aztán Genovéva nekem is megmutatta azt a hölgyet és mikor reggelinél ültünk, megkérdeztem a papától, hogy ki az a hölgy . . . Brrr! . . . Volt akkor hadd el hadd . . . No hiszen! Az anyám dühösen felpattant és harcziasan lobogtatva az asztalkendőt, »szemtelen, arczátlan teremtésnek« nevezett . . . Én meg olyan zöld kis liba voltam, hogy nem is tudtam mit vétettem . . . Reggeli után a papa aztán bevezetett a dohányzóba és szépen megmagyarázta, hogy ilyen dolgokról sohase szabad beszélnem, legkevésbé a mama jelenlétében; meg hogy félvilági hölgyek ránk nézve egyáltalán nem léteznek, hanem egész külön társadalmi osztályba tartoznak . . . Este aztán, mikor lefeküdtem, ujra kitört a vihar! — — — Enyje a mindenfáját, ez volt a legalaposabb kukli-prédikáczió, amelyre egész életemen át emlékszem! . . . Hanem én önt talán untatom ezekkel a dolgokkal . . .

— Korántsem, hanem szeretném önnek megmagyarázni . . .

— Kérem várjon sorra, előbb én végzek . . . azt mondom hát Márk bácsinak . . . »Nini, ott megy d'Aubières ur azzal a hölgygyel, a kiről nem szabad beszélni . . . ő meg erre azt feleli: »Te nem tudod, mit beszélsz! Rövidlátó vagy, mint egy vakond és ilyen távolságból meg sem ismered az embereket.« — »Jó, mondom, vágtassunk hát közelebb«, de ő nem akart ám, hanem illa berek, nádak erek . . . befordul a legelső mellékösvénybe, hogy ne is láthassam többé a főutat . . . Ennyi volt akkor az egész . . .

— Hadd magyarázzam meg . . .

— Kérem, még mindig nem végeztem. Egy hónappal később ugyancsak arra lovagolok az öreg Jánossal, egyszerre csak ujra észreveszem önt ugyanazzal a hölgygyel, majdnem ugyanazon a helyen. — »Ahá, mondom magamban, no de most közelebbről nézem meg őket, mert hát én nem vagyok olyan félős, mint az anyám meg Bassignyné; én nem tartok attól, hogy megégetem magamat. Nekivágtatok hát . . . Most meg a János kezdi:

»Corysa kisasszony, méltóságos kisasszonykám,

nagyon sáros itt már az ut, a lovak beleakadnak a pocsolyába ... a mondó vagyok, hogy fordulnánk vissza« ... Képzelheti, hogy én nem hallgattam rá, hanem ebben a pillanatban önök ép az orrom előtt beszállnak a rozoga kocsiba és a crisvillei ut irányában hajtatnak el. Én persze erre azt mondom: »János, én tudni akarom, hogy ezek hova mennek«, a mire János feleli: De kérem, méltóságos kisasszonykám, az nem illik!

— És aztán?

— Aztán az ut egy kanyarulatánál szem elől tévesztettem a kocsit, hanem később mégis ujra ráakadtam a crisvillei korcsmában; a komfortáblis ló az ajtó előtt csámcsogva rágcsálta az abrakot; ön meg az első emelet ablakában állott azzal a félvilági hölgygyel ... No, — gondoltam akkor magamban.

— Mit gondolt? Hadd halljam ...

— Ha d'Aubières ur az erdő mélyén, meg utszéli korcsmákban bujkál egy nővel, a kivel nyiltan nem mutatkozhatik, akkor a napnál is világosabb, hogy minden áron együtt akar vele lenni; ha pedig olyan nagyon óhajt vele együtt lenni, hát bizonyára szereti is, ép olyan tiszta szivből, mint ahogy De Lussy Pál szerette őt, talán még job-

ban ... mert ha d'Aubières ur mint ezredes, mint komoly, éltes uri ember megkoczkáztatja ...

Az ezredes összerezzent.

— No igen, Palihoz képest, a ki még csak huszonhét éves, ön éltes ember, nemde? Ha tehát ön olyasmit követ el, amit a világ már akkor is bolondságnak nevezett, mikor arról a szeleburdi fiuról volt szó, nem képzelhetek mást, mint...

— Hogy ez az ember bizonyosan szörnyűmód unatkozik Pont sur Sartheben és ott keresi a nélkülözhetetlen szórakozást, ahol találja ... Nem magyarázhatok meg önnek olyan dolgokat, melyeknek megértésére abszolut nincs szüksége; hanem annyit mondhatok önnek nyugodt lelkiismerettel, hogy bármit látott és hallott is az én ugynevezett legénykorbeli dőreségeimről, nem vagyok méltatlan arra, hogy önt szeressem és nőül vegyem ... Mert ama perczig, midőn önnel megismerkedtem, soha, de soha nem gondoltam arra, hogy felajánljam egy nőnek a nevemet és a szivemet ... és noha éltes ember vagyok, nagyon tiszta és ifju szerelmet nyujthatok önnek.

És magához szoritva a gömbölyü kis kart, mely az ő karjában nyugodott, halkan suttogta:

— Adjon egy kis reményt . . . egy kicsit csak . . . kérem, könyörgöm . . .

— Én csak azért nem felelek önnek rögtön igennel, válaszolt Corysa gyermeteg őszinteséggel, mert csak olyan férfihez akarok nőül menni, akit jobban szeretek, vagy akiről legalább érzem és tudom, hogy jobban fogom őt szeretni, mint a többit mind — Én irtózom a társaságtól, gyülölöm az udvarias hajlongásokat, meg a szinlelt barátságot . . . mindeddig nem szerettem senki mást amugy igazában, mint De Launay bácsit meg Matild nénit, a papát, Márk bácsit, az öreg Jánost, az én dadámat, Gribouillet és a virágaimat . . . Szeretni akarom hát a férjemet, ha nem is azzal a nagy, sokat emlegetett szerelemmel, a melyet nem ismerek, hanem nagyon hiven, nagyon forrón, tiszta szivből.

D'Aubières ur megállt és a fiatal leány mindkét kezét megragadva, forró csókot nyomott a finom fehér ujjakra.

— Mondhatlanul boldogtalan volnék, ha birásáról le kellene mondanom.

Aztán gyengéden magához ölelte őt és Pipiske nem ellenkezett, mert a herczeg reszkető hangja, szivből fakadó, tuláradó, igaz szeretete, mely minden kételyt elnémitott, mélyen meghatotta piczi szivecskéjét.

— Pipiske, — suttogta d'Aubières, — édes Pipiském . . .

A fiatal leányka merengve hajtotta le fejecskéjét az erős férfi keblére és azon tünődött, vajjon meg tudná-e valamikor szeretni ezt az embert, a kinek olyan jó szive van és a ki őt oly igazán szereti.

Hanem a bizalmasan hozzá simuló üde, ifju test mámoritó érintése annyira megrészegitette a szerelmes férfit, hogy a virágok bóditó illatárjától és az éj balzsamos levegőjétől elkábitva, elvesztette az önuralmát. Szenvedélyes mozdulattal magához szoritva a szép gyermeket, önfeledt, forró csókokkal boritotta haját és homlokát.

A kicsike heves mozdulattal, szinte undorodva, bontakozott ki öleléséből. És maga a herczeg hirtelen felocsudva pillanatnyi elkábulásából, kétségbeesetten bánta meg e vigyázatlan ballépést és halkan, zavarodottan könyörgött:

— Bocsásson meg . . . nagyon szeretem . . .

Corysa ezalatt szintén magához tért az iménti ijedtségből, melynek okát ártatlanságában meg se tudta magának magyarázni és egyszerüen csak ennyit mondott:

— Én is bocsánatot kérek . . . hanem, lássa kérem, én nem szivelhetem, ha engem megcsókolnak.

IV. FEJEZET.

— Láttad-e már Pipiskét ma reggel? kérdé De Bray márki a feleségétől, midőn ez másnap reggel betoppant a könyvtárszobába, hol a márki öcscsével beszélgetett.

— Nem — hát te?

— Én ma reggel kilenczkor találkoztam vele a benediktini úton, — szólt Márk, — lóhalálában szaladt az öreg János kiséretében.

A márkiné máris haragra lobbanva felkiáltott:

— Micsoda? Elment? . . . Az én engedélyem nélkül?

— Valószinüleg misére ment, csititgatta De Bray ur a feleségét békéltető hangon.

— Persze! Misére! Soha se megy ő misére, kivéve vasárnap . . .

Márk, a ki az ablaknál állt, hangosan jelentette:

— Jön már, lenn van az udvaron Lucyvel.

Lucy, férjezett Givry báróné, De Bray ur unokanővére volt. Egy perczczel később mindaketten beléptek a könyvtárszobába. Pipiske közömbös arczot vágott, ámbár fitos orrocskája megszimatolta a közelgő vihart.

A márkiné nem is viszonozta a fiatal asszony köszöntését, hanem fenyegető, éles és rikácsoló fejhangon, mely Corysa egész valóját ugy átjárta, hogy pillái önkénytelenül lecsukódtak, rögtön vallatóra fogta:

— Honnan jösz?

— Szt-Marcienből, felelt a kicsike.

— Micsoda? Te, a ki soha se járasz misére?

— Nem is misére mentem én.

— Hát minek?

— Châtel abbénál voltam látogatóban.

— Minek?

— Valami mondanivalóm volt . . .

— Ah, szólt De Brayné aggódva, és mit válaszolt ő neked?

— Mielőtt megmondanám, hogy ő mit felelt, tán azt kellene előrebocsátani, hogy én mit kérdeztem tőle.

Aztán nevetve tette hozzá:

— Az pedig nagyon soká tartana . . .

A márki Givrynéhez fordult:

— Tehát Châtel abbé gyóntató székében találkoztatok?

— Nem, felelt a fiatal asszony kissé elfogultan, Châtel abbé már nem az én gyóntatóm.

— Micsoda? szólt a márki meglepetten, lehetetlen! Te, a ki még az ujjadat se mozgattad meg, hogy előbb meg ne kérdezted volna tőle, melyik irányban mozgasd . . . te, a ki folyton-folyvást emlegetted őt . . . magunk közt legyen mondva, kelleténél is többet! De hát mi az Isten szent nevében történt teveled?

De Givry Lucy, egy huszonnyolcz éves, szikár, csontos, barna fiatal asszony, kit a mostoha természet semmi női bájjal nem áldott meg, az egész városban hires volt szigoru, szinte tulzásig vitt igazhivő vallásosságáról. Másokkal szemben különben türelmes volt, amennyiben soha sem törődött azzal, hogy mit tesznek és mit nem tesznek azok az emberek, a kiknek életmódja és gondolkodásmenete eltért az övétől. Pihenést nem ismerő mozgékonyságával vezérszerepet játszott mindenütt, a hol jótékony cselekedetről volt szó és a mellett rajongott a társaságért is, mely az ő szeretetét

rút hálátlansággal viszonozta. Pedig Lucy korántsem volt műveletlen, ostoba vagy kellemetlen modoru asszony, hanem egyik-másik kissé nevetséges szinezetü gyengéje és azonfelül a női báj és a fiatalosság varázsának teljes hiánya elidegenitették tőle az embereket. A nőket feszélyezte az ő merev és szigoru, de igazi női erényessége, a férfiak meg nem bocsáthatták neki a női báj abszolut hiányát, ugy hogy Lucyt csak a legszükebb családi kör tudta méltányolni, hol naiv jósága és szép lelki tulajdonai miatt mindenki szerette.

— Ismételd csak még egyszer azt, a mit az imént Péternek mondtál, szólt Márk bácsi szinlelt megütközéssel.

A fiatal asszony engedelmesen ismételte:

— Châtel abbé már nem az én gyóntatóm!

— Haragban vagytok?

— Nem vagyunk haragban, hanem ő nem akar többé gyóntatni.

— Mióta? kérdé Pipiske meglepetten.

— Amióta azt a nagy bált rendeztem, tudod, a lóverseny alkalmával.

— Mi köze neki ahhoz a bálhoz, szólt Márk, csak lesz annyi esze, hogy bele nem avatkozik ilyen dolgokba is.

— Oh dehogy, esze ágában sincs, szólt Lucy élénken az abbé védelmére kelve, szegény jó abbé, én, vagyok az oka mindennek... én voltam nála a bál előtti napon és engedelmet kértem tőle e bál rendezésére.

— Nos?

— Nos, erre ő azt válaszolta: »Édes gyermekem, semmi közöm ezekhez a dolgokhoz . . .«

— No lám, hisz az abbé mégis nagyon okos ember.

— Én nem tágitottam, de ő hallani se akart erről a dologról, hanem azt mondta: »Kedves gyermekem, ne jőjjön én hozzám, Isten szolgájához, engedelmet kérni arra, hogy olyan mulatságot rendezzen a házában, melyet az egyház nem helyesel; mert én csak nem biztathatom olyasmire, a mit az egyház ellenez . . .« »Hanem a férjem akarja, hogy rendezzem ezt a mulatságot.« — »Jól van, édes gyermekem, rendezze azt a bált, és bál után jőjjön el majd szépen hozzám és gyónja meg a bünét, én meg aztán feloldom alóla . . . »De én nem akarom azt a bált az ön beleegyezése nélkül rendezni.« — »No de kedves gyermekem, ön igazán nevetséges és kényes helyzetbe hoz engem.«

— Igaza volt szegénynek, — szólt Márk kaczagva.

— Az abbé egy csökönyös vén medve! jelentette ki a márkiné, a ki a papok közül csupán a jezsuitákkal rokonszenvezett.

Corysa, a ki igaz szivvel ragaszkodott az öreg abbéhez, nagyon megharagudott ezért és tüzesen felfortyant:

— Csökönyös? Az abbé ur? Nem biz a... Már engedd meg, az csak nem az ő hivatása, hogy Pont sur Sarthe lakosságát muzsikaszó melletti ugrálásra biztassa.

Aztán Givrynéhez fordulva, folytatta:

— Te Lucy, egyet nem értek én az egészben... hisz te folyton bálozol, egyebet sem csinálsz; azt hittem, hogy neked az abbé ur ezt megengedte.

— Hisz meg is engedte.

— Akkor meg hát mire való volt most ez a teketória?

— Ugyanazt mondtam én is Châtel abbénak: »Hisz ön eddig megengedte a bálozást«. — Kedves gyermekem, felelt erre az abbé, az nincs semmi összefüggésben ezzel; a bál olyan hely, hol az ember a bünre csábitó kisértésnek jobban ki van téve, mint másutt...

— Igazán! szólt Pipiske álmélkodva.

— Ha ön tehát maga rendezi a bált, ön ezzel másoknak nyujt rá alkalmat, hogy könnyebben essenek bünbe és e tettéért ön bizonyos értelemben erkölcsi felelősséget vállal. Holott én önnek, a mi az ön saját személyét illeti, bizvást megengedhetem, hogy bálba menjen, mert határozottan tudom, hogy ön sem maga nem fog vétkezni, sem másokat nem fog bünre csábitani . . . Te komikusnak találod ezt, fordult Márkhoz, a ki szinte görcsöket kapott a nevetéstől. Én bizony nem találtam ebben semmi nevetni valót, hanem alaposan megijedtem. Képzeljétek, az összes meghivók szét voltak már küldve; két nappal a bál előtt álltunk; én meg kénytelen voltam hazajövet kijelenteni az anyámnak és a férjemnek, hogy nem adhatjuk holnap a bált, mert Châtel abbé megtagadta az engedélyt.

— No hiszen, képzelem, micsoda savanyu arczokat vágtak, szólt Corysa nevetve.

— Arról fogalmad sincs. Az anyám azt mondta, hogy bolondság volt tőlem ilyesmit kérdezni az abbétól . . . Hubert meg dühösködött, bosszusan rám förmedt, hogy »Jól van, legyen hát, nem fogunk bált rendezni... hanem minthogy most már nem vagyunk gyászban, én pedig nem akarom

és nem engedem, hogy mi másoknak a meghivását elfogadjuk anélkül, hogy ezért revanchet adnánk... határozottan kijelentem, hogy nem megyünk többé sehova ... értsd meg jól ... abszolute sehova ... én nem bánom, mert amugy is gyülölöm a társaságot, hanem te ... te meg fogod bánni ...« Kétségbe voltam esve. Hanem a jó Isten megkönyörült rajtam és azt a geniális gondolatot sugalmazta, hogy menjek el páter Ragonhoz.

— Ah, — szólt Corysa fitymáló orrfintorgatással.

— És páter Ragon nagyon szeretetreméltó volt irántam; mikor Châtel abbé tilalmát elpanaszoltam neki, azt mondta ...

— Szép tilalom, — dörmögte Corysa foghegyről.

— Szóval, mikor megmagyaráztam neki látogatásom czélját, ő azt felelte: Mit is mond az evangelium, gyermekem? Hogy a feleség tartozik a férjének engedelmeskedni ... A férje azt kivánja, hogy bált rendezzen ... rendezzen tehát bált ... bizonyosan az Uristen is így akarja.

Corysa leplezetlen méltatlankodással kiáltott fel:

— Furcsa gondolat az tőletek, az Uristent ilyen léhaságokba belekeverni ... Most kérdem én,

nem nevetséges dolog-e, az ilyen apró-cseprő dolgokat is az Uristen nyakába sózni?

— El voltam ragadtatva, folytatta De Givry Lucy, rögtön Châtel abbéhoz futottam és elmeséltem neki, hogy meggyóntam pater Ragonnak ... és hogy ő megengedte a bál rendezését ... Erre Châtel abbé azt kérdezte: Meg van ön tehát elégedve páter Ragonnal? — Én persze nem mertem páter Ragont tulságosan feldicsérni, nehogy Châtel abbé esetleg megsértődjék; csak azt mondtam, hogy »igen«, mert hát hazudni még sem akartam. — »No hát akkor, édes gyermekem, szólt Châtel abbé rábeszélő hangon, gyónjon meg neki jövőben is ... igen ... igen ... nekem nagy szivességet tesz azzal ... mert sohase volt még hivőm, a kinek a gyónásától annyira megbődültem volna, mint az önétől, gyermekem ... szóról szóra azt mondta: »megbődültem«. Hinné ezt az ember?

— Szegény jó abbé! Azt bizonyosan tőlem tanulta. Olyan derék, aranyos szivü, bohókás öreg ur!

— Te Lucy, tanácslom, hogy ne add tovább ezt a kis történetet, szólalt meg Márk, kaczagáskisajtolta könnyeit felszáritva.

— Miért? kérdé a fiatal asszony a legártatlanabb naivitással.

— Mert nevetségessé teszed magadat . . . meg az abbé urat is, tette gyorsan hozzá, tudva azt, hogy a fiatal asszony abbeli félelmében, hogy fecsegésével szeretett agg gyóntatójának netán árthatna, sokkal jobban fogja féken tartani könnyen eljáró nyelvét, mintha csupán személyének érdeke forog szóban.

— Châtel abbé a nép gyermeke, szólalt meg a márkiné, ő nem ért meg bennünket; hiján van minden finom tapintatnak; nincs érzéke a nagyvilági dolgok iránt, ép azért választotta őt Corysa gyóntatójának . . .

— Châtel abbé nem is az én gyóntatóm; azaz jobban mondva, már nem az.

— És mióta, ha szabad kérdeznem?

— Két-három év óta . . . a mióta nem állok felügyelet alatt, hanem egyedül járok templomba az öreg János kiséretében . . . tehát körülbelül az első úrvacsorám óta.

— Ah! kiáltott föl a márkiné, kissé meghökkenve azon, hogy oly járatlan a lánya viselt dolgaiban, hisz mindig nála bujkálsz, mit keresel hát ott, ha ő nem a te gyóntatód többé . . .?

— Ő az én bizalmas meghittem, a kit nagyon szeretek; őszinte, megbizható, derék embernek tar-

tom és elmondom neki az én apró-cseprő dolgaimat . . .

— Tehát kihez mégy most gyónni? kérdé a márkiné ingerülten.

— Senkihez . . .

Aztán, látva anyjának haragos arczkifejezését, hozzátette:

— Vagy pedig mindenkihez, ahogy tetszik. Majd az egyikhez megyek, majd a másikhoz. Szt-Marcienbe, a nagy székesegyházba, az uj kápolnába, Notre Dame du Lys-ba; szóval, sorra járom az összes plébániákat és minthogy minden plébániára átlag három pap esik, nagy a választékom; körülbelül hatszor egy esztendőben megyek gyónni, hát sokáig vihetem igy és ha majd végiggyóntam az összes papoknak, előlről kezdem ujra.

— Ez a gyerek megbolondult, totaliter megbolondult, — sóhajtott föl a márkiné panaszos hangon. — Igy tévelyeg jobbra-balra, a helyett, hogy rábizná magát egy okos lelki tanácsadó vezetésére.

— Lelki tanácsadó! Ép ez az, amit én nem akarok, jelentette ki Pipiske határozottan; én azt teszem, amit kötelességemnek tartok; a vallás azt parancsolja, hogy gyónni kell, hanem az nem áll

sehol, hogy lelki életünkbe beleavassunk egy idegent, gondolataink és érzéseink meghittjévé tegyünk valakit, a ki bennünket különben is ismer és a kivel a templomon kivül is érintkezünk. Attól irtózom ... világi és isteni ügyek tarkán össze-vissza-ságban akár az olasz saláta ... köszönöm, én azt nevetségesnek és visszataszitónak találom!

— Ez oktalanság, szólt a márkiné, ha igy fognók fel a dolgot, akkor egy és ugyanazzal az orvossal se volna szabad magunkat gyógykezeltetni, és a rendelő szobán kivül irtózva kerülnők a vele való találkozást.

— Az egész más.

— Nem a, szakasztott ugyanaz; az egyik előtt leleplezzük a lelkünket, a másik előtt a testünket, — és ez még százszor kellemetlenebb.

— Gondolod? No hát én meg azt mondom, hogy a mi engem illet, ha már okvetlenül le kellene lepleznem más ember előtt az egyiket vagy a másikat, hát inkább a testemet mutatom meg, mint a lelkemet.

— Hallgass! kiáltott föl a márkiné, felegyenesedve, fenyegetően kinyujtott karral hadonázva a levegőben, mint ahogy azt a szinpadon látta volt kedvencz tragédiáinak hősnőitől. Hallgass! Szörnyü

egy teremtés vagy ... te arczátlan, szemérmetlen leány ...

Corysa egész nyugodtan válaszolt:

— Már bizony én mást értek szemé ... igazán furcsa ... nem tudom kimondani ezt a szót — ezt meg én találom illetlen, csunya kifejezésnek ... én tehát mást értek szerénység alatt.

— Hallgass, — mindenre, a mi szent előtted, — esdeklem, hallgass!

Ez a tragikus esdeklés gúnymosolyt csalt Márk bácsi beszédes nyilt vonásaira, ugy hogy a márkiné haragja most az ő fejére zudult.

— Csak nevessen ... nagyon jól illik az magának ... magának, a ki nagy részben felelős Corysának magaviseleteért és modoráért.

Minthogy Márk azt tartotta, hogy ilyenkor legtanácsosabb a hallgatás, a márkiné még hevesebb dühre lobbant.

— Igen, igen, akárhogy tagadja is ... maga az oka, hogy én ezzel a gyerekkel sehogy se tudok boldogulni ... tudom, hogy neki veleszületett rossz hajlamai vannak, hanem mindamellett ...

— Nem akarlak benneteket a reggelitől tartóztatni, szólalt meg most De Givry bárónő, hogy az előre látott viharos jelenet elől meneküljön,

Aztán félig a fiatal lányhoz fordulva, kit a márkinétól való rettegő félelmében nem mert directe megszólítani, esdeklő hangon folytatta:

— Igazán végtelenül sajnálom ... magamon kivül vagyok ... mindennek részben én vagyok az oka ... én hoztam szóba Châtel abbét és igy aztán ebből kifolyólag jött a többi.

— Sohse bánkódj te ezen, — felelt Pipiske, kihivóan szembe nézve az anyjának, — egész nyugodt lehetsz, a többi meg szokott jönni magától is mindig ... ha te nem is adsz rá alkalmat ...

És unokanővére példáját követve, ő is kereket akart oldani, hanem dühtől reszkető anyja legrikácsolóbb hangján hivta vissza:

— Itt maradsz, beszédem van veled!

Pipiske szótlanul ült vissza a helyére.

— Nos, kérdé De Brayné, micsoda feleletet adjunk Aubières herczegnek?

— Semmilyent ... majd felelek neki magam, válaszolt a kicsike nyugodtan.

— De nekem, mint édes anyádnak, tán csak van jogom kérdezni, hogy mi lesz a te válaszod.

— Minden esetre jogodban áll ... Az én válaszom nagyon rövid. Nem tudom magamat elhatározni arra, hogy Aubières herczeghez nőül men-

jek . . . szivből sajnálom . . . mert igazán nagyon szeretem őt . . . hanem . . .

— De hiszen ez őrültség, ilyen fényes házasság soha se fog többé kínálkozni.

— Ismétlem, anyám, hogy nagyon rosszul cselekedném, ha szivem vonakodása ellenére igent mondanék . . . sokáig meghánytam-vetettem a dolgot — és ez határozott szándékom . . .

— Ezt Châtel abbé sugalmazta!

— Châtel abbé, a kinek megmagyaráztam, hogy mit érez a szivem, helyeselte ugyan az én elhatározásomat; de ő egy szóval se befolyásolt; ellenkezőleg, ő azt mondta, hogy várjak még egy kicsit, mielőtt véglegesen határoznék . . . hanem mikor aztán megmondtam neki, hogy . . .

A márkiné mélyen elgondolkodott és rá se hallgatott arra, a mit a leánya mond. Egyszerre csak beállt az őt jellemző hirtelen érzelmi reactió és gyengéd, pathetikus hangulatba átcsapva, könyörögve szólalt meg:

— Corysande, szerelmes gyermekem, egyedüli gyönyörüségem ezen a világon, egyedüli szerelmem! Csak érted éltem, mióta születtél; minden gondolatom, minden érzelmem körötted forgott!

Bárhogy is szokta meg Corysa anyjának e

lirai ömlengésrohamait, mindig ujra meg ujra meglepte őt az a vérlázitóan biztos fellépés, melynek ellenállhatatlan komikuma mindannyiszor megnevettette. Tátott szájjal, baljóslatuan csillogó szemekkel bámult az anyjára és halántékán meg-megremegtek az erek a közelgő nevetési görcsök áruló jeléül. A földre szegezte szemét, nehogy tekintete mostoha apjának hüledező arczára és Márk bácsi hunczut vidámságtól szikrázó szemére essék, mert tudta, hogy akkor vége minden önuralomnak.

A márkiné pedig folytatta:

— Tudom ugyan, hogy te szeretetemért mindig rút hálátlansággal fizettél . . . nem is kisértem meg, hogy változtassak érzelmeiden; tehát nem is áltatom magamat azzal a hiu reménynyel, hogy az én kedvemért vagy bárki másnak a kedveért meg fogsz tenni valamit; hanem a saját érdekedben, esdekelve kérlek, gondold meg, hogy mit cselekszel; ne vedd félvállról ezt a komoly elhatározást.

— Nem is veszem félvállról, — szólt Pipiske elkomolyodva.

— De igenis, határoztál, anélkül, hogy valakitől tanácsot kértél volna.

— De igen . . . kértem én tanácsot. Hanem mindazok, akikhez tanácsért fordultam, azt mond-

ták, hogy ez esetben csak a saját szivem szava mérvadó.

A márkiné tragikus esdeklésre fogta ujra a dolgot és kulcsolt kezekkel folytatta:

— Még egyszer és utoljára kérlek mindenre, a mi szent előtted, várj, mielőtt véglegesen határoznál; kérd ki Istentől sugalmazott bölcs emberek véleményét, tanácsát, például . . .

Itt megakadt, aztán közömbösen, mintha ez a név amugy véletlenül jutna eszébe.

— Például Ragon abbéét.

— Hohó! Ide lyukad ki a dolog! — szólt Corysa, félig bosszusan, félig kaczagva, — te azt hiszed, hogy ő majd talál valami olyan fogós megoldást, mint Lucy bálja ügyében.

— Akarod, hogy térdre borulva kérjelek? . . .

— Nem, köszönöm . . . nem kérek belőle. Édes Istenem, ezért nem érdemes annyi hű-hót csapni; ha neked szivességet teszek azzal, elmegyek én Ragon abbéhoz is . . . nekem az egy fene . . . csakhogy könnyebb feladata volt ám a szegény abbénak, amikor egyezséget kellett létrehozni Lucy meg az Uristen között, mint amilyen most vár rá, mikor arról van szó, hogy rendbe hozza az én szénámat meg Aubières urét.

— Megigéred, hogy még ma felkeresed Ragon abbét?

— Megigérem!

— És hogy hallgatni fogsz az ő tanácsára?

— Hallgatni fogok a tanácsára ... de azzal nem mondtam még, hogy követni is fogom.

— Mit mondtál neki tegnap este?

— Kinek?

— D'Aubières herczegnek!

— Megmondtam neki az igazat, hogy nagyon szeretem őt ... de nem ugy, mint ahogy a jövendőbeli férjemet kellene szeretnem ... hanem hogy majd meglátom ... meggondolom.

— És ő?

— Ő? Mi az az ő?

— Ő mit mondott?

— Megcsókolt ... jaj, de kellemetlen volt az, csak ugy borsódzott tőle a hátam!

— Azért, mert ez volt az első csók, a mit férfitől kaptál, hát zavarba hozott!

— Engem? Nem a, egy cseppet se hozott zavarba, csak utálatos volt, más semmi. Hogy nem jöttem zavarba, bizonyitja az, hogy egész nyiltan mertem a szemébe mondani, milyen kellemetlen volt ez a csók ...

— Micsoda? Azt megmondtad neki?

— Szegény ördög, — mormogta Márk bácsi nevetve.

E perczben az inas jelentette:

— Méltóságos asszonyom, a reggeli tálalva van.

Reggeli után, mialatt Corysa betöltötte a fekete kávét, a márkiné lopva osont ki a könyvtárszobából.

— Ahá, jegyezte meg Corysa, midőn észrevette anyja nesztelen szökését, — most pater Ragont keresi föl és megdolgozza őt; betanitja, mit mondjon nekem. Kárba veszett fáradság. Először is utálom azt a pater Ragont, az ő furfangos arczával és émelygős mosolyával; mindig összecsucsoritott ajkakkal mosolyog, mint egy kaczér, vén kisasszony, a ki rejtegetni akarja odvas fekete fogait.

A márki mindenki iránt tanusitott elnéző jóságával figyelmeztette:

— Nem szabad minden ok nélkül ellenszenvvel viseltetni embertársaink iránt.

— De nekem van rá okom.

— És mi volna az az ok?

— Mert én nem tisztelem őt.

De Bray ur és öcscse összenéztek, és elnevették magukat. Az a merész határozottság, melylyel Pipiske kijelentette, hogy ő nem tiszteli ezt a mindenható, rendkivül okos és befolyásos papot, a ki Pont sur Sarthe összes hölgyeit és a férfiak javarészét is tetszés szerint pórázon tartotta, nagyon komikus hatást keltett.

A kicsike elpirult.

— Ti engem kinevettek, — szólt megszégyenülve. — Tudom, az a szó »tisztelni« nagyon ósdi, divatját multa, nevetséges kitétel; de nem találok más szót annak a kifejezésére, a mit gondolok.

De Bray ur megnyugtatta:

— Dehogy is, Pipiském, dehogy nevetünk ki . . . légy nyugodt . . . hanem most, hogy igy magunk közt vagyunk, elmondhatod, hogy mit mondott neked Châtel abbé — nem?

— Oh igen . . . azaz hát nem annyira ő beszélt, mint inkább én meséltem el neki egy kis eseményt . , .

— Micsoda eseményt?

— Hát azt, a mi tegnap este történt.

— A házassági ajánlatról?

— Nem, hanem arról a csókról, amit D'Aubières urtól kaptam.

— Ahá, értem. Ugy? No szép! Azt nem tudtam, hogy te ezt eseménynek nevezed.

— Meghiszem azt; rám nézve az nagyon fontos esemény volt, mert épen abban a perczben, mikor D'Aubières ur megcselekedte ezt, már féligmeddig el voltam tökélve arra, hogy »igent« mondok; már egy kis hija volt csak, hogy ki ne szaladjon a számon. Aztán egyszerre, püff neki, — mind füstbe ment . . .

— Dehát miért?

— Mert attól a csóktól kavarogni kezdett a gyomrom . . . és mivelhogy én azt hiszem, hogy egy férjes asszony köteles magát megcsókoltatni, amikor és ahányszor a férje csak akarja, hát bizony az ilyen kellemetlen kilátások mellett nem tudom magamat arra határozni, hogy a felesége legyek . . . nem én, soha . . .

— És mindezt elmondtad az abbé urnak? kérdé Márk, a ki felségesen mulatott Pipiske őszinte kijelentésein.

— Persze, hogy elmondtam.

— És milyen szavakkal mondtad ezt el neki?

— Azt mondtam neki:

»Abbé ur! D'Aubières herczeg megkérte a kezemet stb. stb. és otthon azt akarják, hogy igent mondjak.«

— Engedelmet kérek, szakitotta félbe De Bray ur élénken, én soha se akartam . . .

— Ne félj . . . Megértette ő azt, hogy nem te akarod . . . Ha én azt mondom »akarják«, akkor ő tudja már, kiről beszélek; aztán megkérdeztem tőle, hogy ő mit tanácsol. Erre ő azt felelte: »Kedves gyermekem, minthogy a szülői óhajtják e házasságot, nem marad hátra egyéb, mint hogy a saját szivétől és eszétől kérjen tanácsot; ezek sokkal jobban fogják megtanitani arra, hogy mit válaszoljon.« Arra mondtam én: »Az eszem feltétlenül igent mond, — a szivem is majdnem, — hanem a dolog igy áll. D'Aubières ur tegnap este a kertben, a fák alatt megcsókolt engem« . . . aztán meg akartam a lehető legvilágosabban magyarázni, hogy ez minő hatást tett rám, hanem az abbé rögtön a szavamba vágott: »Elég ebből ennyi! gyermekem, elég ebből ennyi, fölösleges, hogy többet mondjon!« De hát miért nevetsz olyan jóizüt, Márk bácsi?

— Mert . . . mert . . . hallod te Pipiske, te csókolni való egy kis buksi vagy. Ilyen dolgokat mesélni annak a szerencsétlen abbénak! Mondhatom, alkalmas embert választottál magadnak az ilyenfajta vallomások meghallgatására.

— Már hogy is ne? Hisz az az ő hivatása. Én tovább is makacsul ragaszkodtam ahhoz, hogy megmagyarázzam neki, micsoda furcsa érzés vett erőt rajtam abban a pillanatban . . .

— Ah, te tovább is ragaszkodtál ahhoz, hogy neki ezt megmagyarázzad . . . ez nem rossz!

— Igenis, és meg is magyaráztam neki, hogy soha még ilyen furcsát nem éreztem, még január elsején se, amikor ugyancsak elég utálatos emberrel kell összecsókolódznom.

— De, gyerek, mi az Isten nyilába mondtad te el Châtel abbénak, hogy január elsején sok utálatos emberrel kell összecsókolódznod?

— Minek? Mert igaz is . . . Először is itt van az a Clairvillené, a ki mindig az ő nedves fátyolán át czuppant egy csókot az arczomra . . . aztán jön Balue bácsi, — vagy az kis Miska? — Azt hiszed talán, hogy valami nagyon kellemes dolog Balue bácsival csókolódzni? Neki nincs ugyan nedves fátyola, hanem kárpótlásul nyálas az ő csókja. És mégis, mindamellett szivesebben türöm még el ezeket a csókokat, mint tegnap este D'Aubières urét.

— Remélem, nem komolyan mondod.

— Nem komolyan? No, ha azt hiszed, hogy

rossz tréfákra van most kedvem, akkor alaposan tévuton vagy; egy csepp kedvem sincs ma bolondozni ... Apropos, hány óra van?

— Két óra.

— Már? No akkor szököm, mert megígértem, hogy elmegyek páter Ragonhoz.

— Ráérsz még. Ugy tudom, hogy nála csak négy órakor kezdődik a gyónás.

— Gyónás? Eszem ágában sincs, hogy meggyónjak neki. Felkeresem őt a fogadótermében; a gyóntatószékben jó soká várhatnék, ott csak ugy nyüzsögnek mindig a szenteltviztartó ájtatos békái.

E szavakkal lejtve surrant ki a könyvtárból, és a következő pillanatban dallamos hangja már megcsendült künn a lépcsőn, amint az öreg Jánost szólogatta.

Mark bácsi pedig elkomolyodva jelentette ki:

— Akár Aubières herczeghez, akár más valakihez megy majd nőül ez a gyermek, annyi bizonyos, hogy ha ez a kis csicsergő aranymadarunk egyszer kirepül a kalitkából, nélküle nagyon szomoru lesz ez a ház.

V. FEJEZET.

Három órára járt az idő, midőn Pipiske a jezsuita-kolostor ajtajához ért. Zivatar volt készülőben; az égre sötét felhők fátyola borult és a hőség mind tikkasztóbbá vált.

— Megvárhatsz lenn a kertben, ha akarod — szólt oda Pipiske az öreg Jánosnak, aki gyanakvó pillantásokkal nézett széjjel a fogadóteremben — ott künn gyorsabban mulik majd az idő.

János ötölve-hatolva felelt:

— De hátha megered az eső?

— Ha megered az eső, bejösz. De hát mit csoszogsz ugy? Akár csak attól félnél, hogy valami sülyesztőbe bukol bele.

— Nem félek én; hanem annyi szent, hogy itt sehogy sem érzem magamat jól. Mindig azt hiszem, hogy a falnak is füle van, és attól ludbőrzik a hátam; aztán meg olyan fene sikos ez a padló.

— Jó jó, csak káromkodj, az épen ide illik; nagyon jól fest ebben a házban.

— No tessék, kicsuszom . . . jaj, kicsuszom; no, most meg a szőnyegbe akadt bele a lábam . . .

— Vigyázz! Persze, ha igy csuszkálsz, mint a szamár a jégen, hát magaddal viszed az egész szőnyeget.

Gyorsan kitette a szürét az öreg szolgának, aki az egyensulyt alig tudta megtartani a tükörsimára kefélt padlózaton, és minduntalan megbicsaklott, beleakadva a helylyel-közzel felteritett négyszögü szőnyegekben, aztán kaczagva kiáltott utána:

— Csakhogy kint vagy már! Itt csak galibát okoznál nekem.

Midőn magára maradt, lassu léptekkel mérte végig a nagy fogadótermet, melyet ma látott először. A jezsuiták ujonnan épült fényes otthonából eddig csupán a kápolnát ismerte, ahova néha, vonakodva bár, elkisérte az anyját egy-egy ünnepélyes előkelő májusi ájtatosság alkalmával.

De Brayné ugyanis — igen helyesen — azt az elvet vallotta, hogy a jezsuiták nemcsak olyan emberek, akikkel nagyon kellemes és tanácsos az érintkezés, hanem hogy egyuttal nagyon előnyös

is, ha az ember náluk mutogatja magát. A Mária-ájtatosságok alkalmával ugyanis az egész sikkes és előkelő társaság — beleértve a fiatal gavallérokat is — találkát adott magának a jezsuitáknál, és a karénekesek is mind a legelőkelőbb társadalmi osztályok asszonyaiból és férfiaiból kerültek ki, ugy, hogy a kápolna erkélye sok-sok eljegyzésnek és szerelmeskedésnek keletkezését látta már.

Corysa eleintén erélyesen tiltakozott az ellen hogy az anyja magával hurczolja azokhoz az isteni tiszteletekhez, melyek őt untatták, és melyek hiján voltak minden igazi vallásos tartalomnak; hanem később aztán érdeklődéssel kezdte megfigyelni a szemei előtt szövődő, apró-cseprő kisvárosi cselszövényeket. Lassan-lassan teljes jártasságra tett szert a kisváros minden világi és vallási intrikáiban és irigy vetélkedéseiben. Tudta azt, hogy ezt vagy amazt a papot, aki »keresettebb« a többinél, menynyire irigylik a többiek, kik sikerein boszankodtak . . . azt is tudta, hogy egyik vagy másik előkelőbb vagy csinosabb bünbánó hölgynek a nap bármely órájában van szabad bemenete a gyóntató-székbe, mely szerényebb állásu vagy külsejü ájtatos hivőknek csupán az előirt órákban nyilik meg.

És mialatt pater Ragont, a legkeresettebb világi jezsuita-pátert, várta, aki jó sokáig váratott is magára, Pipiske összehasonlitotta ezt a tágas, napsugaras, fényes épületet, melynek keresett egyszerüsége és derüs szigora alatt a legnagyobb angolos kényelem rejlett, azzal a szomoru és piszkos házzal, melyben a székesegyház plébánosa három segédpapjával együtt tengődik. Józan gyermekesze azt sugta neki, hogy habár a Pont sur Sarthe-i előkelő társaság csak a jezsuiták templomához zarándokol, a szegényeket viszont a másik templomba vonzza szivük. És szinte érezte, hogy azok a nagy összegek, melyek ebbe a fényes házba ajándékok, örökségek és gyüjtések révén befolynak, soha innen ki nem jutnak többé; holott azok a sovány alamizsnák, melyeket csak nagynehezen kaparintanak össze, csupán átmeneti pihenőt tartanak abban a szegényes kis szürke házban, mely ott lenn sötétlik a város végén.

Pipiske ösztönszerüleg gyülölte azokat, akik pénzt raknak élire. Az a szó: »megtakaritott pénz«, melyet környezetében azzal az áhitatos tisztelettel emlegettek, mit ez a fogalom a vidéken kelteni szokott, az ő szemében undoritónak és ocsmánynak tetszett, és e fényes terem azt a benyo-

mást keltette benne, hogy ebben a szép, ujdonat uj palotában bizonyára sokat takaritanak meg és keveset osztogatnak a szegényeknek. Amint föl és alá sétálgatott a fogadóteremben, egyre nézte azokat a fehér falba vájt kis kukucskálókat, melyek nagy bankok pénztárablakaira emlékeztettek. És a jezsuiták, kik időről-időre nesztelen macskaléptekkel surrantak végig a termen, szerinte inkább bankhivatalnokokra mint szerzetesekre hasonlitottak. Ebben a kolostorban minden a világ hiuságáról beszélt, de semmi sem beszélt az Istenről.

Rövid vártatva Corysa türelmetlenkedni kezdett.

— Ej, bizony én nem fogom itt lesni őt egy örökkévalóságig! Nem én! Mindjárt négy óra lesz, nekem előadásra kell mennem.

Az ablakhoz lépve, letekintett a kertbe és látta, hogy az öreg János a kert egyik padján mély álomba merült. Eleintén egész kifogástalan magatartással mereven ülte meg a padot, mint hajdan kocsis korában a bakot; hanem lassan-lassan, a feje fölött függő zivatar hatása alatt, mind hanyagabbul szétterpeszkedve dőlt hanyatt a padon és előrecsuklott fejjel, kényelmesen kinyujtózkodva hortyogott. A papok, kik időről-időre

a kápolnába menet elsurrantak mellette, meglepett és méltatlankodó pillantásokat vetettek az inasra, ki pocsolyában fetrengő holtrészeg ember illemellenes poziturájában ott aludt a padon.

Néma méltatlankodásuk szerfelett mulattatta Pipiskét, most már egy cseppet sem unatkozott, midőn egyszerre egy igen száraz, de egyuttal végtelenül édeskés hang zavarta fel érdeklődő megfigyeléséből.

— Ön az, kedves gyermekem? Sajnálom, de most nem fogadhatom.

— Ah — szólt Pipiske meglepetten — hát nem jelentette be az édes anyám mai látogatásomat?

Aztán szemmel látható megkönnyebbüléssel, mosolyogva folytatta, az ajtó felé tartva:

— Ha alkalmatlankodom, hát már megyek is.

— Nem fogadhatom önt itt — magyarázta meg a páter udvarias kézmozdulattal tartóztatva őt.

— Bocsánatot kérek, hogy bátorkodtam önt háborgatni, hanem az édes anyám mondta . . .

— Igen, igen, a márkinét tényleg itt szoktam fogadni; hanem ez olyan kivétel, amit csak néha, nagy nehezen tehetek meg; de önnel szemben nincs okadatolva.

És minthogy a fiatal leány nem válaszolt, fagyos, csengő hangján folytatta:

— Kedves anyja azt mondotta, gyermekem, hogy ön igen fontos ügyben óhajtja a tanácsomat kikérni.

— Igenis, azt akarom . . . azaz tulajdonképen az anyám akarja . . .

— Nos tehát, rögtön meg fogom hallgatni az ön mondanivalóját a gyóntatószékben.

— De kérem — tiltakozott Pipiske — nem gyónni jöttem.

— Nem baj, mindegy; az én hivőim már várnak, nem késhetem tovább.

Corysa rettegve gondolt arra, hogy most ujra Isten tudja meddig kell majd várakoznia a vadonatuj kápolnában, hol a csillogó aranyozások és a falékitmények haragoszöldje szinte bántotta a szemet; abban a kápolnában, hol a szem nem akad egyetlen-egy jóleső csendes nyugpontra sem, és ahol a selyemruhák tolakodó, rhytmikus suhogása és a halk suttogás lehetetlenné teszi az ájtatos imát és a komoly magábaszállást.

E kinos várakozástól való félelmében egy mentő ötlete támadt, melytől szabadulást remélt:

— Jól van kérem, majd várok a kápolnában.

Nem fogok unatkozni. A hölgyek mind elég hangosan gyónnak.

Hanem Páter Ragonnak nyilván egy cseppet sem volt inyére, hogy a maliciózus fiatal leány gunyjának kiszolgáltassa azoknak a vallomásait, kiket Pipiske eléggé tiszteletlenül a »szenteltvíztartó ájtatos békáinak« nevezett, mert rögtön meggondolta a dolgot.

— No de ha ön oly nagyon óhajtja, kész vagyok önt itt is meghallgatni.

Aztán oly halk, tompa hangon, akár csak a gyóntatószék rácsos mélyéből törne fel, kérdé:

— Meghallgatom, leányom. Mit akar nekem mondani?

Amire Pipiske egész határozottan kijelentette:

— Én? Én nem akarok semmit se mondani. Azt hittem, hogy ön akar nekem valamit mondani.

A páter, aki inkább védelmi, mint támadási politikához volt hozzászokva, egy pillanatig ötölthatolt, aztán rászánta magát a kezdeményezésre:

— Méltóságos anyja arról értesitett, hogy Aubières herczeg megkérte a kezét, és hogy ön ezt a házassági ajánlatot — nem akarom mondani hogy ellenszenvvel . . .

— Kérem, mondhatja egész bátran.

A jezsuita páter mindeddig, valahányszor Pipiske az anyja kiséretében ellátogatott hozzá, csupán néhány üdvözlő szót intézett a fiatal leányhoz, mire ez rendesen egy-két szóval, vagy pedig néma köszönéssel válaszolt. Ez a fesztelen elfogulatlanság, melyet vele szemben tanusitott és melyet ő a gyenge nemhez tartozó hivőinél eddig nem tapasztalt, annyira meglepte, hogy szólni sem tudott.

— Nos? — kérdé Corysa nyugodtan.

— Hát lássa, gyermekem — folytatta Páter Ragon a torkát köszörülve, mert ez a szokatlan vallatás határozottan kihozta a sodrából — ez a házassági ajánlat, mely minden fiatal leányra nézve nagyon hizelgő volna — önre nézve nem csupán nagy megtiszteltetés, hanem váratlan és nem remélt szerencse. Ön teljesen vagyontalan . . .

— Azt tudom.

. . . D'Aubières herczeg pedig, ha nem is dusgazdag, de azért meg akarja osztani önnel az ő vagyonát; és midőn megkéri az ön kezét, ezzel fényes jelét adja önzetlen szeretetének.

— Azt is tudom, és nagy hálával tartozom érte D'Aubières urnak, akit különben nagyon szeretek.

— Szereti?

— Tiszta szivből; őt szeretem legjobban mindazok közül, kik a házunkhoz járnak.

— No de hát akkor nem értem, hogy miért? . . .

— Nem érti? Pedig az olyan világos, mint a vakablak. Én ugy szeretem D'Aubières urat, mint ahogy szeretem — teszem föl — Jarville grófnőt vagy Châtel abbét, de hát ha őket szeretem is, azért még nem megyek hozzájuk nőül.

— Kedves gyermekem, látom, hogy ön nincs tisztában azzal, hogy mi az a házasság.

— Abban már igaza van! Hanem azért van róla valami fogalmam, mint ahogy az ember mindenről alkot magának valami fogalmat. No hát, lássa kérem, én ha férjhez megyek, szeretni is akarom a férjemet; de máskép, mint ahogy D'Aubières és Châtel urat szeretem; itt a bibi.

— No igen, tudom, értem; ön egy kissé romantikus és rajongó, mint minden fiatal leányka.

— Én? — kiáltott föl Pipiske méltatlankodva. — Rajongó? Egy csipetnyit sem!

Hanem aztán elgondolkodott egy pillanatig és aztán habozva tette hozzá, mintegy helyreigazitásul:

— Kivéve hogy — rajongok a virágokért, meg szeretem az eget és a patakokat; igaz, hogy nagyon szeretek hanyatt feküdni a fűbe és belebámulni az égbe... no igen, hát mondjuk, hogy tudok rajongani élettelen lényekért, sőt mondjuk még állatokért is; hanem ami az embereket illeti, dehogy vagyok én rajongó természetü.

A szegény Páter hüledezése nőttön-nőtt Pipiske fesztelen és mesterkéletlen szavainak hallatára, és keskeny, vértelen ajkait fitymáló gunymosolyra biggyesztve, kifogástalan udvariassággal kérdé:

— Mondja csak, kedves gyermekem, kinek köszönheti ön a nevelését?

Pipiske ugy tett, mintha észre sem venné a rejtett gunyt, mely e kérdés mögött lappang, és ártatlanul válaszolt:

— Jelenleg az atyámnak és Márk bácsinak, azelőtt De Launay bácsinak és a feleségének.

— De Launay! De Launay! — ismétlé az abbé, mintha keresné e nevet emlékezete tárházában.

Pipiske pajkosan nevetve folytatta:

— Soh'se erőltesse az agyát! Azok nem járnak ide önhöz; nem olyan fajta emberek azok; nagyon derék, csöndes, ósdi öreg népek, egy csep-

pet sem sikkesek; nem usznak az árral, hanem jámborul eljárogatnak a régi plébánia-templomunkba; de bocsánat, azt tetszett mondani, mikor a szavába vágtam, hogy én szentimentális vagyok; ép ezért szakitottam is félbe a mondókáját.

— Azt mondtam, gyermekem, hogy a fiatal leánykák nagyobb része többé-kevésbbé valami eszményről álmodozik, olyan egy tökéletes ideálról, amit maguk alkottak és amilyen a való életben sehol sem található.

— Én nem álmodom semmiféle ideálról.

— Annál jobb, gyermekem, ugy tehát tisztán, világosan és elfogulatlanul itélheti meg ön maga, hogy milyen fényes jövője kinálkozik, ha D'Aubières herczeghez nőül megy.

— Gyönyörü jövő, mondhatom; nekem, aki irtózom attól a puszta gondolattól is, hogy valamikor katonatiszt felesége lehetnék. Brr . . . iszonyodom a katonáktól . . . akarom mondani a katona-tisztektől, nem a bakáktól. Mert hát a szegény közkatona nem a saját jószántából eszi a komiszkenyeret . . . azokat eléggé sajnálom is . . . Szegény ördögök, ugy megesik néha a szivem rajtuk, hogy valahányszor látok az utczán egy szegény bakát ebben a forróságban kutyagolni, mindig

szeretném behivni a házba, hogy valami hüsitő itallal enyhitsem szegénynek a szomjuságát.

Ragon apa növekvő megütközéssel bámult a fiatal leánykára, és azt mondotta magában, miszerint ugyancsak jól mondja a márkiné, ha azt hangoztatja, hogy az ő leánya nem olyan, mint más leány. Aztán még fagyosabb udvariassággal és még kifogástalanabb modorral szólalt meg:

— Valóban, gyermekem, ön nagyon furcsa kifejezéseket használ.

Corysa erre elbüvölő őszinteséggel mosolyogva mentegetődzött:

— Igen, igaza van, tudom én azt nagyon jól, de nem tehetek róla; már ilyen az én természetem! Bocsánatot is kérek. Képzelhetem, hogy önre ez az én modorom milyen furcsa benyomást tehet; hisz néha még a jó Châtel abbé is hüledezik, hát még ön!

Aztán kutató tekintettel végigmérve a páter kifogástalan megjelenését, hozzátette:

— Hja kérem, ön egy tökéletes világfi, én meg egy kis falusi vadvirág vagyok.

— Jól van, gyermekem — szólt a pap önkénytelen mosolyra derülő arczczal — és most hadd halljam, hajlandó-e ön meggondolni a dol-

got, mielőtt végleg visszautasitaná a herczeg ajánlatát. Hajlandó-e az én tanácsomat megfogadni?

— A meggondolás itt nem használ semmit, mert először is elálmosodom, ha gondolkodnom kell; meg aztán minél többet gondolkodom ezen a dolgon, annál határozottabb nem-et fogok mondani. Tehát azzal nem sokat nyernék, ha gondolkodási időt adnak is. Ami pedig azt illeti, hogy fogadjam meg a tanácsát, hát ha egész őszinte lehetek . . .

— Igen gyermekem, beszéljen egész őszintén.

— Hát nem látom be, hogy mi okból kövessem az ön tanácsát; ön nem ismer, édes kevésszer látott, és egész modorom és megjelenésem okvetlenül szálka a szemében.

A pap udvariasságparancsolta tiltakozó mozdulatára nyugodt meggyőződéssel erősitgette:

— De igen, ugy van, hisz én azzal teljesen tisztában vagyok; én nem tetszem önnek, önnek meg abszolut nincs semmi oka irántam érdeklődni, és amit az imént mondott, azt mind csak azért mondta, mert az anyám arra kérte, hogy beszéljen a fejemmel.

— Amit mondtam, azért mondtam, mert ez az én legbensőbb meggyőződésem.

— Jó, legyen ugy, ez az ön meggyőződése, hanem csak azért, mert az anyám megmagyarázta önnek, hogy vagyontalan leány létemre jó parthie-ra nincs kilátásom, meg hogy ez nagyon fényes házasság volna. És ön most, egyes-egyedül azért, mert én szegény leány vagyok, azt tanácsolja nekem, hogy olyas valakihez menjek, akit soha nem fogok szeretni, vagy jobban mondva akit soha sem fogok ugy szeretni, mint ahogy én akarom szeretni azt a férfit, akivel az egész életet végig kell élnem.

— Édes gyermekem, ön téved; én azért tanácslom önnek ezt a házasságot, mert a herczeg kifogástalan jellemü, nemes gondolkozásu, derék jó ember, és én ugyanezt tanácslanám önnek még akkor is, ha ön dúsgazdag örökösnő volna.

— Ugyan ne mondja! Eszébe sem jutna! Először is, ha nagyon gazdag volnék, már azért sem beszélne rá, hogy a herczeghez menjek nőül, mert tartogatna engem . . .

— Tartogatnám? Ki részére?

— Valami hajdani tanitványa részére, aki tönkre ment, aki elkártyázta a pénzét vagy aki tudom is én mit tett. Igen, igen, láttam én ilyen eseteket, több mint egyszer, amióta kinyilt a szemem

és amióta látom, mi történik körülöttem; és olyankor mindig örültem, hogy nekem — hál' Isten — nincs pénzem. Az már egyszer tagadhatatlan, önök kisegitik a hiveiket a hinárból; nem hagyják őket cserben.

Pipiske félénk tekintetet vetett a jezsuitára, mert attól tartott, hogy kelleténél többet talált mondani. Hanem a pap finom metszésü, komoly arcza szelid kifejezést öltött és nyájas mosolylyal kérdé:

— Ezek szerint ugy látszik, ha nem csal az itéletem, önnek tetszenek azok az emberek, akik nem hagyják cserben a felebarátaikat; ön szereti mindazokat, akik embertársaikat támogatják.

— Mint egyes embereket szeretem, mint testületeket nem szeretem.

Ragon apó néma meglepetéssel bámult a fiatal leányra.

Pont sur Sarthei tartózkodásának hosszu ideje alatt ez a tizenhat esztendős gyermek volt az első önállóan gondolkodó lény, akivel találkozott. És minthogy látta, hogy a fiatal leány elbocsátásnak tekinti hosszu hallgatását és távozni készül, ujra megszólalt:

— Ön sokat olvasott, ugyebár?

— Nem, nem nagyon sokat.

— Tehát sokat gondolkodott komoly dolgokról?

— Néha, mikor lóháton bolyongok künn a szabadban. Igen, többnyire mikor kilovagolok; akkor néha elgondolkodom, mert lóháton nem lehet elaludni gondolkodás közben, mint ahogy én szoktam; olyankor hát gondolkodom, de egész önkénytelenül.

— És az ön gondolkodásának eredménye nem volt kedvező a mi szerzetesrendünkre nézve?

— Nem! — Azaz kérem, tetszik tudni, a jezsuitarend nem teszi rám azt a benyomást, mintha igazi szerzetesrend volna. A domonkosok, a kapuczinusok, a ferenczrendiek azok szerzetes-rendek; azok egyedül csak az Uristent szolgálják, prédikálnak, imádkoznak, és csak olyan dolgokkal foglalkoznak, amivel szerzetesnek foglalkoznia kell. Hanem önök, jezsuiták, inkább valami világi társulat benyomását teszik rám. Önök mindenbe beleütik az orrukat. Hozzászólnak a politikához, beleártják magukat házasságkötésekbe; tudja kérem, olyan minden lében kanalak. Egy szóval, én félek önöktől; pedig hát Isten látja lelkemet, én nem vagyok valami nagyon félős természetü.

— Biztositom önt, gyermekem, hogy mi csupán az emberiség javát és üdvét akarjuk.

— A javát — az lehet, már mint a földi javát; arról meg vagyok győződve. Az égi üdvét, nem hinném, hogy azt valami nagyon a szivükön viselnék; aztán meg az önök felebaráti szeretete csupán az előkelő társaságra szoritkozik, ugy, mint az anyámé — ismerem én ezt.

— Ön nyilván hamis előitéleten alapuló ellenszenvvel viseltetik irányunkban, és ezt rosszul teszi, gyermekem.

— Oh nem, a jezsuiták iránt sem táplálok nagyobb előitéletet, mint például a szabadkőmüvesek vagy a politechnikusok iránt, kik szintén egész életükön át testületük tagjai maradnak. Csakhogy én egyáltalán gyülölöm mindazokat az embereket, kik társaságokba összeállnak, és aztán vállvetve rámásznak az egyes emberekre.

— Ez a gyülölet ám nagyon messze ragadhatja önt.

— Nagyon messze; emlékszem, már kicsikoromban, ha a dadámmal bevásárolni mentem és hallottam, hogy a kiskereskedők majdnem sirva panaszkodnak, hogy mióta a Carnot-téri és benediktinus-utczai nagy üzletek megnyiltak, nekik már

alig akad vevőjük; meg ha láttam, hogy egyik kis boltot a másik után bezárnak; ha hallottam, hogy egyik vagy másik kereskedő megbukott, akkor szinte tomboltam dühömben és ökölbe szoritott kezekkel keltem ki a fényes nagy üzletek ellen, amelyek a szegény kiskereskedőket tönkre teszik. Hányszor kértem én a jó Istent esti imáimban arra, hogy vajha támadna neki az a jó gondolata, hogy mindazokat a nagy üzleteket pusztitaná el a föld szinéről.

— De hisz ez borzasztó kivánság volt, gyermekem!

— Lehet, nem akarom mondani, hogy valami istenes kivánság volt; hanem tény az, hogy én ezt kivántam; persze, Albert bácsinak és Matild néninek egy kukkot sem szóltam erről, azt képzelheti; rajtuk ez nem fogott volna. Nem én! Akkoriban nem is közöltem az én gondolataimat senkivel sem.

— De remélem, most sem?

— Most igen, mindent el szoktam mondani Châtel abbénak és Márk bácsinak.

— Igaz — szólt a jezsuita savanykás mosolylyal. — De Bray vicomte szocziálista, legalább szocziálista programmal lépett föl a legutolsó választások alkalmával.

— Nem igaz! — felelt Pipiske ingerülten, mert azt nem engedte, hogy valaki büntetlenül megbántsa a nagybácsiját. Ön téved. De Bray ur, aki ugyan tényleg az, amit ön szoczialistának nevez, nem hivalkodott ezzel; ő nem ütötte nagydobra, hogy ennek a révén válaszszák meg; czégér nélkül lépett föl képviselőjelöltnek.

— És megbukott.

A jezsuiták pártfogoltja volt ugyanis a győztes, miért is Pipiske dühösen válaszolt:

— Igen, megbukott, mert nem volt annyi pénze, mint az ellenjelöltnek.

Aztán be sem várva azt, hogy a páter, aki az előrehaladt időről megfeledkezve, nagy érdeklődéssel tanulmányozta e furcsa, modern leányfajta érdekes kis példányát, mely annyira elütött mindattól, amit e fajtából eddig ismert, Pipiske pajkos mosolylyal szólalt meg:

— Hanem most igazán nem szabad önt tovább tartóztatnom: önnek nagyon sietős dolga van, és az ön hivői epedve várják már bizonyára a kápolnában.

Aztán félreállt, hogy kimenet alázatosan a papnak adja az elsőséget, de páter Ragon udvarias mosolylyal tiltakozott:

— Oh kérem, ön már nem kis leány, és maholnap talán már herczegnő lesz.

— No már akkor nagy csoda kell hogy történjék — felelt Pipiske és nevetve rázta meg vállain leomló hosszu, selymes fürtjeit — az nem nekem való mulatság.

— Nem látok senkit a kapus szobájában — szólt páter Ragon — tán csak nem jött ide egyedül, gyermekem?

— Oh nem! Egész nyugodt lehet. Nem kaptam amerikai nevelést, a pesztonkámat lépten-nyomon magammal viszem.

Aztán ujjal mutatott az öreg Jánosra, aki még mindig mélyen bóbiskolt a kerti padon, nevetve tette hozzá:

— Nem valami szemrevaló az én pesztonkám.

Midőn Pipiske a kolostor küszöbét átlépte, megfordult és egy pillantást vetve a kápolna toronyórájára, mosolyogva mormogta.

— Tessék. Fél hat. No, ma alaposan felsültek a szenteltviztartó békái.

VI. FEJEZET.

Midőn De Bray márkiné az ebédlőben megjelent, a többiek már ebédnél ültek. Családja már rég lemondott arról, hogy az ebéddel várjanak a háziasszony hazaérkezéséig; mert ő soha sem tartotta be pontosan az időt. És mindig más kifogással állt elő; majd látogatások, majd sürgős utak, rosszul járó órák, sőt szükség esetén kocsijával történt balesetek is szolgáltatták az ürügyet. Mihelyt asztalhoz ült, szokatlan nyájassággal fordult leányához:

— Nos, meg voltál elégedve páter Ragonnal?

— Oh igen, meg vagyok vele elégedve — felelt Pipiske hanyagul. Aztán percznyi gondolkodás után hozzátette: Csak azt nem tudom, vajjon ő meg van-e elégedve velem.

— Mit mondtál neki? — kérdé De Bray ur rosszat sejtve.

— Sok mindenfélét, a beszélgetés különféle fordulatot vett.

— Holnap reggel meg fogom őt látogatni — szólt a márkiné, és nyájassága szemmellátható-lag megcsappant — majd ő megmondja, mi történt köztetek.

— Minek az? — jegyezte meg Pipiske nyugodtan — ép ugy megmondhatom azt neked magam is . . . meg aztán ott kezdem, hogy nem is történt köztünk semmi sem.

— Ah, ez meglepő!

— Miért volna ez meglepő?

— Mert az arczodon látni, hogy zavarban vagy!

— Én?! Nem biz' a! Miért volnék én zavarban?

— Nem tudom.

— Én sem. Te azt kivántad, hogy menjek el Ragon abbéhez és beszélgessek vele; no hát el is mentem és beszélgettem vele, ennyi az egész.

— És . . . és nem adta elő magát semmi kellemetlenség?

— Dehogy! Ő nagyon jó modoru ember, sőt tulságos jó modoru. Én is az vagyok, no nem ép tulságosan, hanem végre hát elég jó modoru! De hát

legyünk őszinték, nem áltatom magamat; ugy hiszem, hogy ő egy szót sem helyeselt mindabból, amit én neki mondtam. Én viszont biztos vagyok abban, hogy az ő szavai engem egy cseppet sem győztek meg az ő véleményének helyességéről; hanem ettől eltekintve, ép olyan jó lábon állunk, mint azelőtt.

— Tehát — kérdé De Bray asszony, az inas pillanatnyi távozását felhasználva — még nem határoztad el magadat arra, hogy nőül menj D'Aubières herczeghez?

— Ma este meg is mondom neki a válaszomat ha eljön; hisz azt mondtad, hogy itt lesz ma.

— Megtiltom! — kiáltott föl a márkiné magán kivül. — Ma este nem szólsz egy szót sem. Őrültség volna őt visszautasitani, mielőtt meggondoltad a dolgot.

— De hiszen meggondoltam! Hisz egyebet sem csinálok tegnap óta. Már annyit gondolkodtam, hogy majd belehalok.

— Mielőtt választ adnál a herczegnek, be fogod várni . . .

— Mire várjak? Nem, nem akarom őt tovább bolonditani, már elég volt ebből ennyi.

— Megtiltom neked, hogy ma beszélj vele

— jelentette ki a márkiné parancsoló hangon, és nagyobb nyomaték kedvéért felemelkedett a helyéről.

Aztán, midőn látta, hogy Pipiske a szalon lépcsője felé tart, rárivallt:

— Hova mész?

— A szobámba.

— Itt maradsz.

A kicsike orczái haragos pirra gyúltak:

— Nem bánom, ha ugy tetszik . . . itt is maradhatok, hanem ha itt maradok, akkor ugy fogok beszélni D'Aubières urral, a hogy a szivem parancsolja . . . meg fogom neki mondani, hogy arra a végleges elhatározásra jutottam, miként nem lehetek a felesége soha — soha . . .

— Te hóbortos bolond vagy — dörögte a márkiné kétségbeesetten.

— Azt már régóta hallom tőled!

— Csitt! — Itt a herczeg! kiáltott föl a márkiné, kinyujtott kézzel hallgatást parancsolva, hogy a kapuról felhallatszó csengetést jobban megfigyelhesse.

— Annál jobb, sóhajtott fel Pipiske . . . már alig várom, hogy lerázzam ezt a terhet a lelkemről . . .

És a belépő ezredesnek elébe sietve, egész elfogulatlanul szólitotta meg:

— D'Aubières ur, szeretnék önnel beszélni — le akar velem jönni a kertbe, ugy mint tegnap este?

És végighaladva mellette a terrászon, mosolyogva sugta a fülébe:

— De nem szabad engem ma ujra megcsókolni...

A herczeg engedelmesen követte. Mély megindulás vett rajta erőt, mert bármily szerelmes volt is, éleslátása rögtön megsejtette vele, hogy mi az, amit Pipiske mondani akar.

Még mielőtt Pipiske ajkai szóra nyilottak, felindulástól remegő, szivrehatóan bús hangon kérdezte:

— Ugy-e, azt akarja nekem mondani, hogy nem akar az enyém lenni?

— Igen, rebegte Pipiske nehéz szivvel, mert nagyon fájt a lelkének az a tudat, hogy milyen nagy szomoruságot fog ő most másnak okozni... tegnap este óta nagyon, de nagyon sokat gondolkodtam... és tisztába jöttem azzal, hogy nem lehetek a felesége... pedig hát, higyje meg, Isten ucscse, nagyon szeretem... és nagyon fáj, hogy kénytelen vagyok önnek ilyen kellemetlen dolgokat

a szemébe mondani . . . hanem hát jobb előbb mint később, ugy-e bár?

A herczeg nem felelt. Az éj mély sötétjében Pipiske nem láthatta az arczát, hanem melegen érző szivecskéje megsejtette vele, hogy a herczeg nagyon boldogtalan és ez a sejtelem mélyen megszomoritotta őt.

— Kérem, szólalt meg ujra esedező hangon, piczi kacsójával megsimogatva a karját, — ne vegye olyan nagyon a szivére; először nem is vagyok én érdemes arra, hisz én egy tudatlan, neveletlen, indulatos teremtés vagyok; az Avesnes család összes hibái« megvannak bennem, — szokta mondani anyám . . . és aztán nem is tudnék én mint ezredesné szerepelni soha. Először is nem vagyok nagyvilági hölgynek teremtve . . . semmi módon . . . soha se fogok tudni se társalogni, se vendégeket fogadni, se nyájas arczot mutatni olyan embereknek, a kiket nem szivelhetek, se nem azt hazudni holmi buta frátereknek, hogy nagyon szellemeseknek tartom őket . . . szóval nincs bennem semmi, de semmi nőiesség, egy mákszemnyi sem . . . egy vad kis teremtés vagyok, aki csak arra született, hogy a vadonban éljen virágok vagy állatok társaságában.

Egyszerre egészen elváltozott hangon, hirtelen ébredt nyugtalansággal fölkiáltott:

— Mert ép állatokról beszélek, — eszembe jut, hogy hol is van Gribouille, reggeli óta nem láttam, csak nem veszett tán el . . .

És nyilsebesen végig iramodva a nagy pázsitszőnyegen az istállónak tartott. Egy pillanat mulva a herczegnél termett ujra, nyomában Gribouille-al, ki vigan csaholva ugrándozott szeretett urnője körül.

— Bocsánatot kérek, szólt Pipiske lelkendezve, ezer bocsánatot, hogy ilyen illetlenül a faképnél hagytam; hanem ugy féltem, hogy Gribouillenak valami baja esett . . . persze az igaz, hogy ez nem volt helyén ilyen komoly beszélgetés közben; hanem lássa kérem, ez rám vall egészen; már én ilyen vagyok.

És minthogy a herczeg nem felelt, szeme fürkészően iparkodott a sötétség fátyolán áthatolni.

— Nincs ön már itt, D'Aubières ur?]

— De igen, hebegte a herczeg rekedten, itt vagyok . . .

Ott ült a fasor kijáratánál emelkedő dombalaku magaslaton és Pipiske, midőn közelébe ért, észrevette, hogy sir.

— Micsoda? kérdé mélyen megilletődve — Micsoda? Ön sir?

Sohse gondolt volna arra, hogy ez a délczeg, erős férfi, aki valóságos óriásnak tünt fel előtte, ez a szomoru, szinte öreg ember sirni is tudjon. Megdöbbenve, elálló szivveréssel telepedett le melléje.

— Édes Istenem, sóhajtotta és kevésbe mult, hogy ő is sirva ne fakadjon, édes Istenem . . . édes Istenem!

Nem talált más szavakat. Azt se tudta szegény, hol áll a feje. Nagyon gonosz és balga teremtésnek hitte magát, amiért megkinozza és elkeseriti ezt a derék jó embert, aki most halkan zokog itt mellette.

Az a gondolat, hogy más ember miatta vagy érette szenved, elviselhetetlen fájdalmat okozott neki. Inkább szenvedett volna ő maga ezerszeresen. — — És aztán gyors elhatározással megérlelődött benne az a gondolat:

— Bevallom neki őszintén, szóról-szóra, ami a szivemet és a lelkemet nyomja . . . és aztán . . . ha mindamellett mégis el akar venni . . . hát Isten neki . . . hozzá megyek.

— Hallgasson meg, kérem, szólalt meg csengő hangján, mely mindannyiszor átjárta a herczeg

szivét, figyeljen meg jól . . . és értsen meg — ha ugyan meg tud érteni . . . Én ugyan, amennyire tőlem kitelik — egész világosan fogok beszélni . . . hanem azért tán még se lesz tisztán érthető . . . hát bizony nagyon nehéz az ilyesmit megmagyarázni . . . és ha most éjszaka helyett világos nappal volna és én látnám az arcát és maga a szemembe nézne . . . soha, de soha nem merném megmondani . . . No de előbb kérem, hagyjon fel a sirással, no, ne sirjon olyan keservesen . . . nem tudom hallani se . . .

És minthogy a herczeg nem szólt egy szót se, hanem csak zokogott tovább, Pipiske gyors mozdulattal térdre borult előtte.

— Ugyan kérem szépen! . . . Karjával átfonva D'Aubières herczeg nyakát, gyengéden megcsókolta könyben ázó arczát és könyörgő esdeklésel kérlelte:

— Kérem, ne sirjon; megigérem, hogy megteszek mindent, amit csak akar . . . mindent . . .

Megfeledkezve a tegnap történtekről, gyengéden és részvétteljesen simult hozzá. Hanem a herczeg szinte durva nyerseséggel taszitotta el magától.

— Nem, nem — távozzék tőlem!

Pipiske eleintén megszeppenve bámult rá, aztán szomoruan rebegte:

— Igen, igen, látom . . . most ép ugy tesz, mint ahogy én tettem tegnap.

Aztán elszontyolodva ült vissza előbbi helyére és hallgatva tekintett maga elé.

A herczeg még mindig egész testén reszketve, ujra megszólalt.

— Nem — ne higyje azt, édes kis Corysám... nem ugy van — csakhogy — ideges . . . és . . . és boldogtalan vagyok . . . nem tudom mit beszélek . . . nem tudom mit csinálok . . . olyan szépet álmodtam . . . és most széditő magasságból zuhanok le.

Pipiske nyugtalan kérdé:

— Hanem ugy-e bár nem én vagyok az oka annak, hogy ön olyan szép álmot álmodott? . . . Akarom mondani, én nem hitettem el önnel, hogy szeretnék a felesége lenni, ugy-e nem? — Ugy-e én nem viselkedtem ugy, hogy ön bennem mást lásson mint jó kis pajtást — ugy-e nem?

— Nem, semmi esetre!

— Hála Istennek! Ez már beszéd! Mert ha én azt tettem volna . . . persze tudtomon kivül...

akkor igazán vigasztalhatatlan volnék; mert nincs annál utálatosabb a világon — igen, igen, utálatos . . . ez a legjobb kifejezés erre . . . mint mikor valakire, a kivel egy cseppet se törődünk, olyan szemmel nézünk, meg olyan mézesmázos arczot vágunk, hogy szegény azt hiszi, ő tetszik nekünk, vagy mi akarunk neki tetszeni. . . . Ez az, a minek én kénytelen-kelletlen szemtanuja vagyok mindennap, tette hozzá egy kis szünet után, és ez az, a mit én soha se fogok megtenni.

— Ön az előbb azt mondta, szólalt meg a herczeg, kissé magához térve felindulásából, hogy meg fogja nekem magyarázni, mért nem lehet a feleségem!

— Igen — igen . . . csakhogy nem tudom, hogy kezdjek bele . . . Lássa, én az életből csak annyit tudok, a mennyit sejtek belőle és az ugyancsak édes kevés . . . Hanem hát utóvégre hall és lát az ember mindenfélét . . . itt meg amott . . . beszélnek — suttognak — egyes neveket hoznak összeköttetésbe és néha, mikor nálunk nagy bál van, szemtanuja vagyok sok aprócseprő szerelmeskedésnek, sok olyan dolognak, ami nem illik . . . Nem beszélek most fiatal lányokról . . . fiatal lányok tehetnek, amit akarnak . . .

nincs abban semmi — ugy-e bár? — Hisz azok még nincsenek férjnél . . . Hanem én az asszonyokat gondolom . . . van köztük olyan is, aki megcsalja az urát . . . nem tudom ugyan határozottan, hogy mit értenek ezalatt, hanem azt tartom, hogy ez nagyon csunya dolog.

— Kétségkivül csunya dolog.

— No lám! Hát most nézze kérem, én biztos vagyok benne, hogy én, ha önhöz mennék nőül, szintén megcsalnám önt.

— De — de — hebegte a herczeg meghökkenve — honnan tudja ön ezt oly biztosan?

— Hát csak ugy . . . tudom azt olyan biztosan, amennyire csak előre lehet látni a jövendőt . . . Mert lássa, eddig még sohase találkoztam olyan férfival, akiről azt mondottam volna magamban: ehhez elmennék feleségül.

— Nos — és?

— És — és ha én már most a felesége volnék és egy szép napon megismerkedném olyas valakivel, a kiről azt mondanám: »Ehhez az emberhez szivesen mentem volna nőül« . . . képzelje csak . . . milyen rettenetes csapás volna az! Az borzasztó volna! Mondja, nem?

A herczeg nehéz búbánata daczára majdnem

elnevette magát, hanem azért tartózkodó komolysággal válaszolt:

— Amit ön most mond, az megtörtént már sok férjes nővel.

— No és azok mit csináltak?

— Azok a derék, jóravaló asszonyok férjeiknél kerestek védelmet a kisértés ellen és a helyett, hogy szivüket és eszüket szabad kalandozásra eresztették volna, még szorosabban simultak hites urukhoz és ha a férj jó férj volt, mint a milyen én leszek . . .

— Arra már meg merek esküdni, szólt Pipiske igaz meggyőződés hangján, hanem azt hiszi ön, hogy a férfi lehet jó férj, ha nincs jó felesége.

— De mért ne lehetne ön jó kis feleség . . . becsületes, hű asszonyka . . .

— Az lehetnék . . . hogyha a sors össze nem hozna . . .

— Kivel?

— Azzal a férfival, akit szeretni tudnék. Meglehet tán, hogy életemben sohse fogok vele találkozni . . . hanem, hogy nem ön az a férfi, . . . az bizonyos . . .

És minthogy Aubières herczeg e szóra összerázkódott — élénken hozzátette:

— Lássa . . . én önt nagyon, de nagyon szeretem, azt már mondtam önnek . . . Hanem azt hiszem, hogy nem szeretem ugy — egy cseppet se ugy, mint ahogy egy férjet szeretni kellene . . . És én biztos vagyok benne, hogy aznap, amikor azzal a férfival találkoznám, akit igenis ugy szeretnék . . . a szivem sugallatát követném. No de tudja . . . amugy Isten igazában . . . egész nyiltan tenném azt, amit a szivem parancsolna . . . Ugy-e, az tán illetlenség és szemérmetlenség, hogy én mindezt megvallom önnek? De hát még illetlenebb volna, ha nőül mennék önhöz, anélkül, hogy mindezt bevallanám. — Ha ön most, tudva azt, mi akadályoz engem abban, hogy igent mondjak, mindamellett el akar venni, . . . hát Isten neki fakereszt . . . én legalább előkészitettem önt arra, ami esetleg történhetik és ön nekem nem tehet majd szemrehányásokat . . . mert utóvégre . . . tudom én azt nagyon jól, . . . hogy önnek az semmi esetre sem fog jól esni . . . De legalább nem mondhatja, hogy becsaptam . . .

— Megértettem, szólalt meg Aubières szeretetteljes bensőséggel, megértettem, hogy ön nagyon boldogtalan volna, ha hozzám jönne feleségül és hogy én még ezerszerte boldogtalanabb volnék, ha

látnám önt szenvedni . . . Le kell hát mondanom arról, ami egy fél év óta, a mióta róla álmodozom, szivemnek és lelkemnek egyetlen reménye és boldogsága és ön nagyon tapintatosan és gyengéden ugyan, de mindamellett igen kézzelfoghatóan bebizonyitotta nekem, hogy én egy vén bolond voltam.

— Oh, Istenem, szólt Pipiske ijedten, lám, most haragszik rám . . . tudom, látom, hogy haragszik.

— Nem haragszom . . . esküszöm rá, hogy nem . . . rebegte a szegény herczeg benső felindulástól elcsukló hangon. . . . Aztán fel akart kelni a helyéről, hanem lábai belesüppedtek a földbe.

— Teringettét? Mi ez? szólalt föl meglepetten, midőn érezte, hogy minden mozdulatára egyre mélyebben sülyed.

Gribouille észrevéve a herczeg mozdulatain, hogy föl akar kelni, abbeli örömében, hogy most vége lesz az egy helyen való veszteglésnek, hangos csaholással ugrándozott körülötte.

A herczeg most a keze fejére akart támaszkodni, de az ökle mélyen belefuródott a puha földbe és egész teste mind jobban belesüppedt.

— Nem tudom, hol vagyok, szólt végre Pipiskéhez fordulva, aki a fasor végében várta, ugy látszik, hogy valami gödörbe jutottam és minél jobban iparkodom kikászolódni belőle, annál mélyebben sülyedek.

Pipiske feléje nyujtotta mindkét kezét és a herczeg erősen megragadva a kacsóit, egy ugrással talpon termett. Hanem Pipiske is érezte, hogy lába alatt ingadozik a talaj.

— De hát mi lehet ez itt? kérdé és lehajolt, hogy megtapogassa azt a dombos emelkedést, melyről Aubières felkelt . . .

— Ahá! kiáltott föl nevetve, midőn ujra felegyenesedett, ez a virágtemető . . .

— A virágtemető? ismétlé Aubières kérdő hanglejtéssel.

— Igen, a virágtemető, — Kérem, ne szóljon erről az enyéimnek, mert különben kinevetnek és csufolnak odahaza . . . Hisz magam is tudom, hogy ez nagy szamárság tőlem . . . hanem én annyira szeretem a virágokat, hogy nem tudom látni, ha haláluk után az ut sarában fetrengenek.

Pipiskének ugyanis legzsengébb gyermekkora óta egy kis virágtemetője volt, ahova az elhervadt virágokat temette. El nem tudta viselni azt a

gondolatot, hogy kedves virágai az utcza porában vagy a szemétben rothadjanak. Fájt a lelkének az a gondolat, hogy egy virág szirmát valami rondaság találná bemocskolni, hogy lábbal taposnák, porba söpörnék, vagy valami női uszály szegélyén tova hurczolnák a sárban. Télen hamuvá égette szobájának kandallójában, miután fahasábokból valóságos máglyát rakott, hogy rögtön lángba boruljanak. Hanem nyáron ez a halottégetés nem volt kivihető, igy tehát lelkiismeretesen temette el a kert egy félreeső zugában, amugy lopva; mert attól félt, hogy az anyja lehordja és Márk bácsi kicsufolja, ha a dolog kitudódnék.

— Ugyan kérem szépen, ne mondja meg senkinek, ismételte aggódva. Gribouilleon kivül senki se tudja . . . senki, mert magamon kivül volnék, ha kicsufolnának . . . Máskor nem bánom, ha kinevetnek is . . . de most azért bosszantana csak, mert belátom, hogy igazuk volna . . . valóban nevetséges badarság ez tőlem.

— Biztos lehet benne, Corysa kisasszony, hogy soha emberfiának nem fogom szóba hozni a virágtemetőt.

Aztán búsan tette hozzá:

— Szegény kis temető . . . engem is ide

beletemetett ön ma, . . . egészen beletemetett . . . habár én ugyancsak semmiképen sem hasonlitok virágra . . .

— No már megint rákezdi! . . . kiáltott föl Corysa. Már megint arra gondol...

— Nem — nem . . . hanem kérem, ereszszen ki engem a kert kis kapuján; nem szeretnék visszatérni a társasághoz, nagyon nevetséges figura volnék vörösre kisirt, földagadt szememmel. Holnap felkeresem majd Márk bácsit.

— Ön nagyon szereti Márk bácsit?

— Igen, ő gyermekkori pajtásom . . .

— Önök egyidősek?

— Ő három évvel fiatalabb.

— Az már egyre megy, nem nagy különbség.

— Igaza van . . . az már egyre megy.

Hanem mikor bucsucsókot nyomott utoljára Pipiske puha, de mégis erőteljes kis kacsójára, D'Aubières ur azt gondolta magában:

— De nem ám, még se mindegy . . . Aki három évvel fiatalabb . . . az mégis csak fiatalabb . . .

Midőn Pipiske visszatért a szalonba, fürkésző tekintete Márk bácsira esett, ki egy alacsony dolgozó lámpa fényénél olvasott és hosszasan elnézte

Márk férfias szép vonásait. Aztán a helyett, hogy szüleinek faggatásaira felelt volna, akik a herczeg váratlan eltünése miatt aggódva kérdőre vonták, elmerengve azon tünődött:

— Nem három évvel, hanem tiz évvel látszik fiatalabbnak.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

VII. FEJEZET.

Másnap reggel Pipiske az iratos pázsiton kinyujtózkodva Gribouilleal játszott és vigan elmulatva véle, várta be az előadásra kitüzött órát, midőn Márk bácsi betoppant a kertbe és előtte teremve, mogorván vetette oda:

— Aubières elutazott.

Pipiske egy ugrással talpra szökött.

— Micsoda? Elutazott? Hova?

— Párisba! Szegény ott akarja magát egy kicsit összeszedni . . . nagyon megviselte szegényt ez a kosár . . .

— Jaj, de megijesztettél; azt hittem, hogy örökre elutazott és vissza se jön többé.

— Sajnálnád?

— Meghiszem!

— Hát tudod, engem is nagyon fájdalmasan érintett Aubières nagy csalódása; hanem mind-

amellett, most, hogy vége van mindennek, bevallhatom, Pipiském, hogy nagyon helyesen tetted.

— No, ennek örülök . . . Hát a papa mit szól hozzá?

— Az is helyesli . . .

— No hisz akkor minden jól van . . . Akarsz most kilovagolni, mondd?

— Nem . . . leveleket kell irnom — igaz, még neked el se beszéltem . . . Nagy ujságot mondok. Crisville néni meghalt.

— Ugy? szólt Pipiske közömbösen . . . Mi közöm hozzá, nem volt az én nénim . . . én nem is ismertem . . . Különben, ha jól tudom, te sem ismerted, hisz ő mindig délvidéken tartózkodott.

— Én se láttam őt gyakran, az igaz. Hanem én voltam a keresztfia és amint ép most hallom, rám hagyta az egész vagyonát.

— Az egész vagyonát? kiáltott föl Corysa meglepetten, de hisz ő az, aki olyan mesés gazdag, hogy őt a mesebeli Carabas néninek nevezték mindig.

— Ő az igen, aki olyan mesés gazdag »volt«, szegény.

Pipiske gyermekes szeleskedéssel csimpaszkodott Márk bácsi nyakába, mig Gribouille, urnője

példáját követve, öröme jeléül csaholva ugrott neki az igy váratlanul megrohant vicomtenak.

— Jaj de örülök! . . . Jaj de örülök, hogy te öröklöd azt a sok pénzt! . . . Jaj de jól fog az hozzád illeni, ha sok, sok pénzed lesz!

— Bocsáss el, hisz megfojtasz! rivallt rá a vicomte és haragos mogorvasággal iparkodott kibontakozni a túlheves ölelésből. Százszor mondtam már neked, hogy ilyen nagy lányhoz nem illik már ugy az ember nyakába csimpaszkodni, akár valami kis baba . . . már te kinőttél az ilyen gyerek tempóból . . .

— Bocsáss meg . . . mindig elfelejtem . . . De mondd, mit fogsz csinálni ezzel a tenger sok pénzzel; hadd halljam, mi lesz az első dolgod? . . .

— Az első dolgom az lesz, hogy utazni fogok.

— Utazni fogsz . . . rebegte Pipiske, lelke mélyében megrendülve, te is elmész, te is?

És Márk bácsi vállára hajtva fürtös fejecskéjét, könyekre fakadt.

— Mi lelt, te balga gyerek te, miért sirsz? kérdé Márk bácsi, türelmét vesztve.

Pipiske fátyolozott hangon alig érthetőn válaszolt:

— Bocsáss meg . . . ne haragudj . . . nem tudom, mi a bajom . . . mindig olyan pityergős kedvem van; az imént hallottam, hogy Aubières ur elment, aki engem nagyon szeretett és most még . . . te is . . . elmész.

Könyei záporm módra omlottak, amint szavait igy végezte:

— Pedig hát nem vagyok bőviben olyan embereknek, akik engem szeretnek.

— De hát Pipiském, édes, hisz nem veszek én bucsút mindörökre . . . ne félj, nem megyek én világkörutra, egész nyugodt lehetsz . . . beérem Francziaországgal . . . aztán tudod, hogy engem bánt a spleen . . .

— Miért mondod azt, hogy spleen . . . miért nem mondod, hogy honvágy? Nem szégyen az, ha a maga nevén nevezzük a gyermeket; ki nem állhatom, ha az ember idegen szókkal él . . .

— Ez már jó jel, Pipiske — látom, hogy győz a természet... csak szidj össze, ahogy kedved tartja... hanem nevess . . . nem kivánok semmi mást.

— Most már a politikának szentelheted magadat. . . . Most már nem fog győzni az a tejfeles száju tacskó, aki a multkor diadalmaskodott . . . jaj de jókor jött ez a pénz! — Ép

egy hónapunk van még a választásokig. Addig van elég időd, hogy kivesd a nyeregből azt a jezsuita tanitványt, aki mást hazudik a szegény munkásoknak, mást a nagy uraknak, aki mindig és mindenhol csak hazudik . . . egyre hazudik! Meg fogod őt buktatni . . . én meg annak ugy fogok örülni, hogy no . . .

Márk bácsi nevetve kérdé :

— Irántam való érdeklődésből vagy ellenfelem elleni gyülöletből?

— Mind a két okból . . . Hát a jótékonyság? Ugy-e azt most nagyban fogod gyakorolni? Hisz te akkor is bőven osztogattad a pénzt, mikor még nem voltál gazdag.

— Honnan tudod te azt?

— Honnan? Hát csakugy, hogy ösmerem a szegényeidet . . . és ha ellátogatok hozzájuk, mindig csak téged emlegetnek . . . Különben azért is járok én hozzájok; mert ha az nem volna, hát választhatnék magamnak más szegényeket, akiknek nincsen benned is olyan bőkezü jóltevőjük.

— De hát hogy van az, hogy neked rólam beszélnek, de még rólad sohasem tettek nekem említést?

— Mert megtiltottam nekik . . . Azt mond-

tam nekik: Ha ő tudná, hogy én eljárok hozzátok és hogy ő ki van téve annak, hogy velem itt találkozik, soha a lábát be nem tenné többé a házatokba . . . soha bizony, mert ő olyan titokban tartja a jótetteit, mint más azt, hogy lop. Nincs igazam?

— Jaj de hóbortos kis csitri leányka vagy! Ha az anyád tudná . . .

— Ajaj! Igaz . . . te! Tudja már az anyám?

— Mit?

— Hogy annyi pénzt örököltél?

— Igen.

Pipiske hangos kaczagásra fakadt:

— Képzelem, micsoda arczot vágott . . . mert ámbár mindig ugy tett, mintha biztos volna benne, hogy Crisville néni végrendeletében az egész vagyonát jótékony czélokra fogja hagyományozni, szive legmélyén mégis azt remélte mindig, hogy a papa meg te lesztek az örökösök . . . És most, hogy reményének a fele teljesült be csupán . . . még pedig nem a kivánatosabb fele . . . képzelem, hogy milyen dühös, hogy ugrál . . .

Aztán ujra visszatért arra, ami legjobban érdekelte és szomoruan kérdezte:

— Most fogsz elutazni — mondd?

— Igen, egy pár napra, az üzleti ügyeimet rendbe kell hogy hozzam! . . . hanem visszajövök nemsokára . . .

— Igen, igen, gyere vissza, sok időd nincs a választásokig . . . Teringettét, beh fogok én melletted korteskedni — — majd meglátod. Szegény öreg János, kijut neki most a szaladgálásból meg az ide-oda nyargalásból.

És minthogy a vicomte nevetett, komolyan dicsekedett el:

— Nevetsz az én korteskedésemen, talán fitymálod? No, azt rosszul teszed . . . én nagyon népszerü vagyok ám . . . akár hiszed, akár nem . . . sokkal népszerübb, mint gondolod.

Aztán más tárgyra átcsapva, kárörvendve szólalt meg:

— Jaj, de örülök én már előre annak, hogy milyen savanyu pofát vágnak majd mindazok, akik téged ki nem állhatnak; pedig sokan vannak ám.

— Igazán? Sokan?

— No de még mennyien, legalább itt Pont-sur-Sartheben . . . Párisról nem beszélek, mert azalatt a három hónap alatt, amit minden esztendőben Párisban töltünk, se azt sem tudom, hogy te mit csinálsz, se azt, hogy szeretnek-e ott téged

vagy nem . . . hanem itt másképp áll a dolog, itt látok én mindent, ami történik.

— És mit látsz?

— Azt, hogy néhány jó barátodat kivéve, mindannyian gyülölnek.

— Pedig hát én ugyancsak nem szolgáltam reá . . .

— De igenis, sőt nagyon is rászolgáltál mindenképen . . . először is visszavonulva élsz magadnak és ezt Pont-sur-Sartheben meg nem bocsátják az embernek . . . különben másutt sem.

— De hát nem is élek én olyan visszavonult életet . . .

— De igen, te fittyet hánysz a hivatalos látogatásoknak, a nagy társas-ebédeknek, báloknak, jouroknak, matinéeknek, a jezsuita páterek Mária ájtatosságainak, kerti mulatságoknak; fittyet hánysz Bassignyné csütörtökjeinek . . . fittyet hánysz mindennek, ami untat . . . és mindenben tökéletesen igazad van . . . hanem ne hidd ám, hogy ez a módja annak, magunkat a csordákban együtt élő barmokkal megkedveltetni.

— Igaz — otromba medve vagyok és ez nagy hiba.

— Miért volna hiba? Mit bánod te azt,

akár szeretnek, akár nem? Különösen most, mikor igyis ugyis rajongani fognak érted, akármit teszel is, a leányok reád fognak vadászni mind... Igaz te, mondd! Nem titok?

— Micsoda?

— Az, hogy örököltél.

— Nem! én ugyan nem fogom kidoboltatni, hogy örököltem; hanem azért nem bánnám, ha megtudná a világ.

— Ej ha, jegyezte meg Pipiske elálmélkodva — te, aki mindig oly közömbös vagy aziránt, hogy mit tartanak rólad az emberek . . . miért óhajtod egyszerre, hogy a világ tudjon a te gazdagságodról?

— Egyszerüen csak azért, mert nem akarom, ha látják, mennyi pénzembe kerül majd a választás, hogy esetleg azt hihessék, hogy valami pártkassza segélyez . . . mert én undorodom az ilyetén módon üzött politikától, amely másnak a pénzével akar czélt érni; én azt aljas és piszkos eljárásnak tartom.

— Nem tudnám, hogy melyik párt segélyezne, mikor te egész önálló eszmékkel és iránynyal lépsz föl és egy párthoz se szegődöl?

— Az igaz ugyan, de azért a világ mégis azt mondaná.

— Mindegy! jelentette ki Corysa, káröröm-től ragyogó szemekkel. Na, ma délelőtt pompásan fogok mulatni, az egyszer bizonyos . . . hány óra van?

Márk bácsi az órára nézett.

— Háromnegyed kilencz.

— Akkor van elég időm, ha sietek.

És teli torokkal elkiáltotta magát:

— János, János!

A vén kocsis megjelent az istálló ajtajában, ahová a régi megszokás ellenállhatatlanul visszavonzotta mindig, ha fiatal urnőjének nem volt reá szüksége.

— Oltözködj fel gyorsan . . . rögtön elmegyünk . . . de siess ám — hallod . . . tiz percz mulva ott kell, hogy legyünk a Girondista-téren!

A márikné komornája e pillanatban a gazdasági épületből jövet, végig ment az udvaron és az urasági kastélynak vette utját. Corysa odaszólt neki:

— Elment a méltóságos asszony?

— Nem, kérem, itthon van.

— Pompás, akkor minden jól indul; suttogta a kicsike, attól féltem, hogy ő tán ott lesz már.

És csókot dobva Márk bácsinak szokott szelességével nevetve lejtett ki a kapun.

Egy negyedórával később Pipiske becsengetett a jezsuita kolostor ajtaján:

— Ugyebár kérem, pater Ragon most mondja a misét? kérdé a kaput nyitó baráttól.

— Igen, de a mise már végére jár . . . nemsokára kilencz óra lesz . . .

Corysa azonban nem vette utját a kápolna felé, hanem a kertben maradt. Ruganyos, könnyed léptekkel sétálgatott fel és alá halvány rózsaszin lenge batiszt ruhájában; vidám, mosolyderüs arczocskáját rózsákkal diszitett széleskarimáju flórenczi szalmakalap árnyékolta. A kis kápolna ajtaját szigoruan szemmel tartva, pajkos kedvteléssel gondolta magában:

— A páter először is a sekrestyébe megyen . . . de minthogy más kijárat nincs . . . okvetlen erre kell kijönnie . . . meg fogom csipni, nem kerülhet el . . . addig is kijönnek majd mind a hölgyek . . . és alkalmam lesz mindegyiknek külön beadni az én kis keserü pilulámat . . . jaj, de mulatságos dolog lesz az . . .

És megfeledkezve a hely szentségéről, tánczra perdülve, ugy forgott a sarka körül, mint az orsó, a kapus barát legmélyebb megdöbbenésére, aki szük portásczellájából szemtanuja volt e szentség-

telen cselekedetnek. Magát az öreg Jánost is, aki pedig hozzá volt szokva Pipiske ilyetén rohamaihoz, meglepte a vidámság e váratlan kitörése és hüledezve kérdezte:

— Mi lelte ma reggel, Corysa kisasszony?

Pipiske egy lábon himbálódzva állt meg előtte és nevetve válaszolt:

— Majd elmondom hazamenet, addig is leülhetsz arra a padra, ahol tegnap ültél és aludhatsz egyet, ha kedved tartja; csak azon légy, hogy valami kecsesebb poziczióba helyezkedjél.

A kápolna ajtaja tompa dübörgéssel csapódott be, mire Pipiske szélkerepnél is sebesebben fordult meg és meglátta, hogy a kis Bartfleur jön ki miséről. Igen szük rövid és kék kabát volt rajta és sovány lábszárai körül tarkán koczkázott nadrág lötyögött. Oriási nyakkendője hátul oly magasra ért fel, hogy egészen eltakarta az inggallért és ebben a szemenszedett parádés fenegyerek öltözetben még sokkal véznábbnak és összetöpörödöttebbnek látszott, mint máskor. Különben nem volt csunya arczu ember és daczára a holnapi divatot előlegező furcsa ruházatának meg nyomorék termetének, egész megjelenése bizonyos előkelőség jellegét viselte magán. Corysa elejébe ment és egész

elfogulatlanul szóba akart vele állani, hanem minthogy Bartfleur látta, hogy a fiatal leány egyedül van itt, udvarias köszönésre szoritkozott és mellette elhaladva, a legtökéletesebb illemtudással, körülbelül ötven lépésnyire állt meg egy terebélyes fa árnyékában.

— Delorme asszonyt lesi, gondolta magában Corysa, aki már régóta észrevette, hogy Delormenénak, a nótárius rendkivül csinos feleségének, a fiatal Bartfleuron akadt meg a szeme.

Delormené valóban meg is jelent nemsokára. A fiatal ember oly meglepetéssel üdvözölte, mintha ez a találkozás egész váratlanul történnék és Pipiske azt gondolta magában:

— Még a misének nincs vége; ők azért hagyták el a templomot valamivel elébb, hogy alkalmuk legyen beszélgetni.

És amint megfigyelte a sudárnövésü fiatal asszonyt, aki karcsu ruganyos derekát meghajlitotta, hogy a válláig érő nyomorék korcsszülöttnek szemébe nézhessen, elálmélkodva csóválta a fejét.

— Milyen furcsa izlés! Delorme ur sokkal helyrevalóbb ember . . . Mi a manóban tetszhetett meg neki ezen a kis madárijesztőn? A kis Bartfleur se nem jó, se nem kedves, se nem okos . . . csúf

és buta, csak a nemesi kutyabőr varázsa lehet az, ami vonzza . . . mert bizonyos emberekre nézve még mindig van valami vonzereje a nemesi czimnek . . . Ah . . . Delormené most távozik, egyedül megy előre . . . Bartfleur majd kint utoléri . . . aztán majd »véletlenül« találkoznak ujra a parkban vagy az utczán . . . egész véletlenül.

Pipiske tekintete soká követte a szép asszonyt, aki darázskarcsuságu derekát széles csipőin himbálva, tovalejtett. Aztán felsóhajtott:

— Kellemes lehet az mégis, ha valaki olyan szép; magam is szeretnék szép lenni.

A márkiné ugyanis oly szüntelenül hajtogatta azt, hogy Corysa csúf és otromba teremtés, mig a fiatal leány végre szentül meg volt győződve arról, hogy tényleg ugy áll a dolog.

Halk beszélgetés nesze szakitotta félbe merengéseit. Bassignyné hagyta el a templomot két-három hölgyismerőse kiséretében, kik rendes udvarához tartoztak.

— Ah pompás, gondolta magában Corysa, ugy hiszem ez a legjobb alkalom arra, hogy dobra üssem az én érdekes ujságomat.

És lassu léptekkel ment a kis csoport elébe, földre szegzett tekintettel, mélyen lehajtva fürtös

fejecskéjét, mintha egészen el volna mélyedve egy kis kavics megfigyelésében, melyet piczi lábának hegyével tovagörgetett.

— Nini, itt van Pipiske kisasszony! kiáltott föl Bassignyné. Hogy van, Pipiske kisasszony?

— Köszönöm, jól, felelt Pipiske rögtön észrevéve azt, hogy minden szem kiváncsian és fürkészőn nyugszik rajta. A házassági ajánlat, a kosár és Aubières herczeg hirtelen elutazása, akit reggeli nyolcz órakor polgári ruhában láttak a pályaudvar irányában bérkocsin elrobogni, futótüzként terjedt el a kis városban. És Bassignyné a reggeli misén azon melegen mesélte el az érdekes eseményt valamennyi jó barátnőjének, afeletti meglepetésének adva kifejezést, hogy ez a kicsike, ki szegényebb mint a templom egere, kikosarazni mert egy herczeget, akinek huszonötezer font évi jövedelme van.

Irigy szemmel nézték Pipiskét és ugy a kérőért mint az annak adott kosárért is haragudtak reá.

— Hogy is adjam be nekik valami ügyes módon Márk bácsi öröklésének megczukrozott keserü piluláját? tünődött Pipiske, mialatt Bassignyné éles szeme fürkészőn mérte őt végig.

— Kétszeresen örvendek e kedves találkozásnak, szólalt meg Bassignyné legnyájasabb mosolyával, mert ép kapóra jön. Arra szeretném ugyanis felkérni, szíveskedjék kedves anyjának az én nevemben átadni egy meghivást, minek hazamenet magam akartam szóbeli vivője lenni. Arra kéretem, hogy csütörtöktől két hétre legyen szerencsém hozzá, valamint De Bray urhoz, meg önhöz is, Pipiske kisasszony, nemkülönben Márk urhoz is, ha ő ugyan elfogadja . . . ámbár nem hiszem, hogy Márk ur szerény házunkat szerencséltetné.

Pipiske kapva kapott a kinálkozó alkalmon és tekintetét merőn szegezve Bassignyné arczára, hogy vonásainak minden kis megrándulását szemmel kisérhesse, csengő hangon felelt:

— Márk bácsi valóban ritkán jár vendégségbe — hanem most csütörtökön különben se lesz itthon, mert elutazik.

— Aubières herczeggel? kérdé Bassignyné csipősen.

Pipiske ugy tett, mintha nem értené a czélzást és a legártatlanabb hangon válaszolt:

— Nem, egyedül. Crisville néni ugyanis meghalt . . .

— Ah meghalt? Bizonyára Pauban halt meg, szakitotta félbe Bassignyné.

Aztán a kiséretében levő hölgyek egyikéhez fordulva, hozzátette:

— Hisz ön a multkor emlitette, hogy szeretne egy kastélyt venni. Crisville kastély bizonyára eladásra fog kerülni . . . sokkal magasabb fekvésü, semhogy alkalmas lenne árvaház vagy kórház alapitására.

A Pont-sur-Sarthe-i társaság ugyanis szentül hitte, hogy Crisvillené egész vagyonát jótékony czélokra fogja hagyományozni.

— Nem hinném, szólalt meg Pipiske szelid ártatlansággal, nem hinném, hogy a bácsi eladná Crisvillet . . . ellenkezőleg azt hiszem, hogy ő maga fogja lakni.

Aztán könnyedén tette hozzá:

— Ő ugyanis Crisvillené egyedüli örököse.

— Ő? Hogyhogy? Ő? De Bray ur? dadogta Bassignyné magánkivül . . . de . . . de . . . hiszen az ön nénje legalább öt vagy hat milliót hagyott hátra . . .

— Crisvillené nem az én néném . . . a hagyatékát pedig még sokkal többre becsülik, igazitotta őt helyre Pipiske méltóságteljesen, ámbár fogalma

sem volt arról, hogy mennyire becsülhető az elhunyt dúsgazdag márkiné hagyatéka.

— Még többre? ismétlé Bassignyné bámészkodva és csak ugy kékült meg sárgult irigy dühében.

A hivők most már seregesen tódultak kifelé a kápolnából és Bassignyné sietve bucsuzott el Corysától, hogy az érkezőknek utját állva, gyorsan tovább adhassa a meglepő hirt. Pipiske messziről figyelte meg örömrepeső szivvel, mint borulnak el az arczok mind sötétebben Bassignyné elbeszélésének folyamán.

— Oda vannak — le vannak sujtva . . . jaj de okos dolog volt ide eljönni!

Egyszerre csak hirtelen odaszökött a kápolna ajtajához, mert észrevette volt páter Ragont, aki szabályos, rhytmikus lépteivel közeledett.

— Nem akarom, hogy másnak az ajkairól megtudja, gondolta Pipiske magában és udvariasan szólitotta meg:

— Szabad kérnem néhány szóra? . . .

És minthogy a jezsuita aggódva jártatta körül a szemét a hivők rá várakozó csoportján, megnyugtatásul hozzátette:

— Nem fogom soká tartóztatni . . . teg-

nap ugy is többet fecsegtem, mint amennyit kellett volna . . .

— Oh korántsem, gyermekem, sőt ép ellenkezőleg, ön nagy mérvben felköltötte az érdeklődésemet és igazán meglepett . . .

— Ön felette elnéző irányomban . . . hanem én jól tudom, hogy nem kellett volna a bácsit meg az ő politikáját szóba hozni; arra akarom hát kérni, hogy ne is szóljon erről az anyámnak . . . Ő ugyanis ma el fog ide látogatni; ne is emlitse, hogy mi mindenről fecsegtem . . .

— Biztositom, gyermekem, válaszolt pater Ragon száraz hangon, leplezetlen türelmetlenséggel . . . biztositom, hogy ön tulságos fontosságot tulajdonit az ön beszédjének.

— Nem a' — én a multkor értésére adtam . . . legalább ugy félig-meddig . . . hogy a nagybátyám az idei választásoknál nem fog Bernay ur ellen fellépni, mert nincs pénze . . .

— Igen! Nos? És . . .

— Nos hát kérem, csak azt akarom most megmondani, hogy mégis fel fog lépni, mert most már van pénze . . .

— Ah! sziszszent fel a jezsuita ingerülten és teljesen megfeledkezve az óvatosság és tartózkodás

bölcs szabályairól, melyek rendesen legkisebb tetteit is vezérelték, mohó kíváncsisággal kérdé:

— És hogy jutott ő pénzhez?

Pipiske nyugodtan válaszolt:

— Ugy, hogy ő az egyetlen örököse Crisville néninek, aki tegnap meghalt.

Pater Ragon tátott szájjal, ámulatában mereven kidüllesztett szemekkel bámult Pipiskére, mintha a mennykő csapott volna beléje.

Az öreg Crisvillené, még mielőtt roskadozó egészsége arra kényszeritette, hogy állandóan letelepedjék Pau enyhe déli éghajlata alatt, legájtatosabb hivőinek egyike volt és ő tisztán visszaemlékezett arra, hogy részletesen tollba mondott volt neki pontról-pontra egy végrendeletét, melyben természetesen nem feledkezett meg a jezsuitákról sem. És ime, ez a vén asszony most meghal, távol az ő akaratának lebilincselő varázsától és nemcsak, hogy nem váltja be nagynehezen kicsikart és mármár biztosra vett igéreteit, hanem a vagyonát is örökbe hagyja egy amugy is jómódu szoczialistának, egy veszedelmes embernek, akinek igy öntudatlanul kezébe adja a fegyvert, hogy harczolhasson azokkal, akiket támogatni és tisztelni a halott kötelessége lett volna.

Végre nem annyira Pipiskéhez fordulva, aki pajkos szemhunyorgatással figyelte meg vonásait, mint inkább önmagával beszélve, halkan szólalt meg:

— Ez óriási vagyon lehet!

— Óriási; ismétlé a kicsike csengő fuvolahangon.

— Majdnem a fél kerület az övé

És Pipiske hiven visszhangozta ujra:

— Majdnem a fél kerület.

Egyszerre megvillant a páter agyában az a gondolat, hogy Corysa tán gúnyt üz vele. Hanem midőn a szemébe nézett és maga előtt látta azt a rózsás gömbölyded, mosolyderüs gyermekarczocskát, mely ártatlan közömbösséggel szinte együgyün tekintett fel rá, elmosolyodott ez alaptalan feltevésen és nyugalma visszatért. Hanem rögtön eszébe jutott, hogy ime ez a kis Pipiske, akit eddig senki se kegyeskedett figyelemre méltatni, valószinüleg gazdag örökösnő lesz. Mert egész Pont-sur-Sarthe tudta, hogy a vikomte ezt a kicsikét ugy szereti, akár csak a tulajdon édes gyermekét. És a páter apai jóindulattal, kenetteljesen szólalt meg:

— Nagyon örvendek . . . valóban szivből örvendek annak a ritka szerencsének, melylyel az Uristen megáldotta önt . . . mert ebben igazán

Isten ujját látom . . . Tegnap ön érzékeny szívének tulzásig vitt lelkiismeretességében, abbeli szüzies félelmében, hogy tán nem lesz elég szent és példás feleség — kikosarazta Aubières herczeget, aki önt, vagyontalan leány létére, nőül kérte és ime ma az Uristen megjutalmazza e neki tetsző cselekedetet és abba a szerencsés helyzetbe hozza, hogy jövendő férje megválasztásában egyedül szive sugallatát követheti.

— Én? — szólt Pipiske, aki eleintén nem értette meg, hogy a pap mire akar kilyukadni . . . nem látom az összefüggést . . . Azért, mert a nagybátyám örökölte az ő nagynénjének a pénzét — hogy jövök én abba a helyzetbe, hogy a szivem sugallata szerint szabadon választhassak, feltéve ugyanis, hogy a szivem tényleg sugallana valamit . . .

— De hisz ez a napnál is világosabb. gyermekem, suttogta pater Ragon, most is inkább önmagához, mint a fiatal leányhoz intézve szavait — misem természetesebb, mint hogy De Bray vicomte szép hozományt fog adni annak a leánynak, akit saját gyermekének tekint . . . annál is inkább, mert agglegény létére — akinek közelebbi rokonai nincsenek . . .

Corysa elnevette magát:

— Ah, most már világosan látok . . . ön azt gondolja, hogy egy szempillantás alatt jó parthie lett belőlem . . . ez nagyszerü . . . én meg az imént azt gondoltam, hogy Aubières ur házassági ajánlata óta nőtt az értékem . . . Igen . . . azt veszem észre, hogy azóta tiszteletteljes kiváncsisággal tekintenek rám. Hát még most mi lesz? . . . Megtiszteltetés . . . pénz . . . mindenből kijut nekem — ej ha, be más szemekkel fognak rám nézni. Nem is az leszek, aki voltam.

Ezalatt a jezsuita páter észrevette a kis Bartfleurt, aki még mindig ott várakozott egy lombos fa árnyában és barátságosan integetett feléje:

— Az ott Bartfleur Hugó, szólalt meg egyszerre a páter, a fiatal emberre mutatva, — volt tanitványom.

Pipiske fagyos közömbösséggel válaszolt:

— Tudom . . . ismerem . . .

— Legjámborabb hiveim egyike, folytatta a páter, mindennap eljön szent misére . . . ritka nemes lélek, aki csak Istennek tetsző dolgokat művel . . .

— Nem tudom, jegyezte meg Pipiske önkénytelenül, vajjon amint ön mondja, Istennek

tetsző dolog az, hogy Bartfleur mindennap ide jön Delorme asszonynak kurizálni . . .

A jezsuita vézna arcza méltatlankodó tiltakozás és őszinte meglepetés kifejezését öltötte föl; neki ugyanis eddig sejtelme sem volt erről, hanem a fiatal leányka illetlen megjegyzése uj világot vetett sok eddig figyelembe se vett apróságra. Hanem abbeli óhajától vezérelve, hogy eloszlassa Pipiske gyanuját és szolgálatot tegyen volt tanitványának, behizelgő hangon válaszolt:

— Eltekintve attól, édes gyermekem, hogy ilyen megjegyzések nem illenek fiatal leányok ajkaira, ez esetben nagyon rossz nyomon van. Bartfleur Hugónak nem lehet semmi köze Delormenéhez; először, mert jámbor erkölcsü elvei minden ilyen bünös kisértés ellen vértezik; másodszor pedig, mert van rá okom hinni, hogy a szive már nem szabad.

— Ah, szólt Corysa szórakozottan unott közömbösséggel.

— Igen — a szegény fiunak a szive már másé; ugy hiszem, hogy szerelmes . . . egy fiatal leányba, aki ugyan eddig nem sokat törődött vele.

— Egy fiatal leányba? . . . kérdé Corysa meglepetten, azon tünődve, vajjon ki lehet az a

fiatal leány . . . egy fiatal leányba, . . . igazán nem tudom, ki lehet az?

Aztán egyszerre egy gondolat villant meg az agyában és hangos kaczagásra fakadva, kérdé:

— Én volnék talán az a fiatal leány? No, ezt jól adja, pompásan . . .

És őszinte bámulattal pater Ragon kenetteljes arczára szegezve a szemét, hozzátette:

— Azt meg kell önnek hagyni — ön nem veszti tegeti az idejét, hanem üstökön ragadja az alkalmat.

Pater Ragon még mindig mosolygott, hanem szeme kemény és zord pillantásokat lövelt.

— Bocsánatot kérek ez éktelen kaczagásért, mentegetődzött Pipiske kissé lecsillapulva . . . hanem az igazán olyan geniális sakkhuzás — meg volna a kecske is, a káposzta is — igy legalább az a pénz, mely Bernay urnak ártani fog, használna válnék Bartfleuréknak . . . és a családban maradna . . . Oh, ehhez szó se fér . . . kifogástalanul jól van kieszelve . . .

— Avesnes kisasszony, jelentette ki a jezsuita metsző hangon, édes anyjának teljes igaza van, ha azt mondja, hogy ön igen neveletlen leány.

— Igaza van, ha gondolja; de nincs igaza, ha elmondja, — felelt Pipiske nyugodtan.

Aztán mélyen meghajtotta magát a távozó pater előtt és mig tekintete az öreg Jánost kereste, a ki még mindig ott szunyókált mozdulatlanul a kerti padon, gépiesen fütyölésre csücsöritette az ajkait, hanem idejekorán észrevette magát és abbahagyta.

— Jaj, uram, teremtőm, most majdnem fütytyentettem egyet, mint szoktam . . . no, ez oszt' szép föltünést keltett volna.

A jezsuitakolostort elhagyva, futólépésben sietett előre és egészen megfeledkezett az öreg szolgáról, a ki mögötte czammogva vén csontjaival nagy nehezen birt vele lépést tartani. Pipiske az öreg Châtel abbéval akarta tudatni a jó hirt, meg lévén győződve róla, hogy a derék öreg plébános őszintén fog ennek örvendeni. A palotatér egyik sarkán virágárusnő ütötte fel sátorát. Pipiske egy nagy rózsabokrétát vásárolt és nagy sebbellobbal sietett a plébánia felé.

A székesegyház papjának lakóháza is elég szerény házikónak mondható, hanem a szent Marcien plébánia paplaka valósággal szánalmas állapotban volt. Az ódon bazilika hátsó falához támaszkodó, düledező kis viskó az, egy piszkos, sötét és egészségtelen sikátor mélyén. A háztól balra egy

nyomoruságos kis kertecske terült el; korántsem olyan, a minőt mi plébánia-kert alatt értünk; de Châtel abbé, a ki nagy virágkedvelő volt, mindamellett illatos virágágygyá tudta változtatni a soványtalaju kis földdarabot.

Egyetlen cselédje a piaczon levén, maga az abbé nyitotta ki a kaput. Egyik kezében egy repedezett befőttes üveget tartott, mely most csiriztartóul szolgált, a jobbja pedig egy óriási, sörtéjét nagyobbára vesztett festőecsettel volt felfegyverkezve.

— Bocsánatot kérek, hogy igy fogadom, szólt az abbé mentegetődzve, hanem ép azzal mulatok, hogy a lakószobám lefoszló falkárpitjait ujra felragaszszam.

Ezzel rámutatott a nedves falak hosszán, apró foszlányokban leváló kárpitokra, amelyek siralmasan el voltak rongyolódva.

A szoba egész butorzata hat fonott szalmaszékből, egy félig kikopott bőrkarosszékből, egy szuette-fából faragott ritka szépművü órából és a szent szűz egy alabástrom faliszobrából állott, melynek lábánál, egyszerü talapzaton, egy kis virágtartó ékeskedett.

— Rózsákat hoztam az ön szent szűz szobrá-

nak, szólt Pipiske, a virágtartóba elhelyezve a magával hozott virágokat, hanem vizbe kell ám őket tenni hamar.

— Igen, mindjárt . . .

— Nem mindjárt, hanem máris; ebben a nagy melegben kegyetlenség volna tovább szomjaztatni szegényeket . . . azt hiszi ön, hogy jól esik a szent szűznek, ha valami élő lény szenved miatta?

— Igaza van, gyermekem, szólt a pap engedelmesen és kiment, hogy a kerti kutnál megtöltse az egyszerü virágtartót.

Corysa pedig a szoba ablakából nézte és azt gondolta magában:

— A jó abbé nem valami sikkes vagy arisztokrata külsejü ember, az bizonyos; az a jóságos piros arcza ugy biborlik ki fehér fürtjei közül, mint a vattába göngyölitett paradicsom. Hanem nekem ő igy is tetszik, mert igazán szép lelke van; neki nem azon áll az esze, hogy a szegények pártfogóit megbuktassa meg gazdag feleségekhez segitse azokat a naplopókat, a kik a saját pénzüket mind elverték, hanem egyedül csak az Uristennek meg a szegényeknek él . . . és távol áll a pletykák, az intrikák, a flirtek undok tömkelegétől.

És midőn az abbé ujra belépett, mindkét kezével gondosan fogva a színültig megtöltött virágtartót, melyből minden lépésnél kicsordult a viz, hosszu, nedves csikokat vonva az abbé fényesre, kopott csuháján, Pipiske vigan szólt oda neki:

— Abbé ur, ma olyan jó kedvem van . . .

— Igazán? — válaszolt az abbé örömtől ragyogó szemekkel, — ma tehát máskép áll már a dolog, mint tegnap reggel!

Összeszedte a rózsákat és megkérgesedett, érdes tenyerü kezeivel óvatos gyengédséggel rendezte el illatos szirmaikat a virágtartóban. Midőn az megvolt, leült Corysával szemben.

— Abbé ur, ma reggel óta Márk bácsi dús-gazdag ember.

— Hogy-hogy, gyermekem?

— Nem lopta el a posztkiszlit — az bizonyos, — hanem ő örökölte Crisville néni egész vagyonát.

— Crisvillené meghalt?

— Hát persze, abbé ur!

— Oh beh kár érte, szegény asszony . . . ő olyan jó és nemes lelkü asszony volt a szegények iránt . . .

— Márk bácsi ép oly jó lesz, még jobb . . .

majd meglátja, hogy most mennyit kapnak majd a szegények.

— Adja az Isten!

— Remélem, ön nem kételkedik benne? — kérdé Pipiske szinte megsértődve.

— Nem kételkedem benne, azt nem mondhatnám; hanem hát utóvégre ... nagyon természetes volna, ha a vicomte ur kevésbbé foglalkoznék jótékonyság gyakorlásával, mint boldogult nénje ... ő még fiatal ember ...

— Fiatal? kiáltott föl Pipiske meglepetten, Márk bácsi fiatal?

— Persze hogy az ... tán csak nem öreg?

— No nem mondom, hogy már valami tötyögős aggastyán, de hát nem is fiatal ... hisz csak három évvel fiatalabb, mint Aubières ur; az meg igazán öreg ...

— Hát hogy állunk a herczeggel, gyermekem?

— Oh, sóhajtott fel Corysa könnyebbülten, ő ma reggel elutazott.

— Elutazott?

— Nem örökre ... majd visszajön megint ... az különben mindegy nekem ... Hanem ha tudtam volna, abbé ur, hogy ön ezt a jó hirt ilyen közöm-

bösen fogadja csak, akkor nem kutyagoltattam volna ide azt a szegény Jánost huszonöt fok melegben ... ráért volna, ha ön is akkor tudja csak meg, mikor a többiek ...

— De, édes gyermekem, ön téved; nagyon örvendek, tiszta szivből örvendek annak a szerencsének, mely az ön kedves nagybátyját érte, meg annak az örömnek is, amit ez önnek okozott.

— Ez már beszéd! No de most szököm ... délre jár az idő.

Mig Pipiske a letünő déli nap hevében hazafelé sietett, Châtel abbé ujra a szent szűz lábainál illatozó rózsákkal babrálva, áhitatosan suttogta:

— Én Uram Istenem, áldd meg ezt a gyermeket, a ki téged szeret ... Én Istenem, tedd őt boldoggá ...

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár